Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

ПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

…мнай 1921 оной …риин 21-hээ гарана | № 283 (14303) | 1973 оной декабриин 2, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Д. Д. ДУГАРОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэhөөр 50 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, республикада номой хэблэлэй хэрэгые хүгжөөлгэдэ габьяатай байhанайнь түлөө Буряадай номой хэблэлэй директор нүхэр **Дугаров** Добчин Доржиевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо **В. УБЕЕВ.**

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **В. ДУБРОВСКИЙ.**

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной ноябриин 30.

СОВЕТ-ИНДИИН ХАМТЫН ДЕКЛАРАЦИ

…ы Премьер-Министр
…ин болон Индиин
…льствын уряалаар
…й ЦК-гай Генераль-
…тарь Л. И. Брежнев
…ой ноябриин 26-hаа
…гор албанай хэрэгээр
…ёhоор Инди ошоhон

…эй ЦК-гай Полит-
… гэшүүн, СССР-эй
… хэрэгүүдэй ми-
… А. Громыко, КПСС-
…й Политбюрогой гэ-
…Казахстанай Компар-
…К-гай нэгэдэхи секре-
… А. Кунаев, СССР-эй
…нүүдэй Соведэй Тү-
…ын орлогшо, СССР-
…планай түрүүлэгшэ
… Байбаков, СССР-эй
…нүүдэй Соведэй
…и гадаадын экономи-
…лбоо харилсаанай гү-
…омитедэй түрүүлэгшэ
… Скачков болон бусад
… нюурнууд Л. И.
…этэй хамта Инди
…ю.

I.

…эй ЦК-гай Генераль-
…етарь Л. И. Брежнев
…эрээнтэй хамта ябал-
…үнүүд хаа хаанагүй
…алуунаар угтагдаа.
…совет арадта, Совет-
…юзай хүтэлбэрилэг-
…Индиин арадай үнэг
…өө талархан, тэрэ-
…ндэлдэгые гэршэл-
… И. Брежневэй Инди
… улам бэхижэжэ бай-
…ет-энэдхэг хани ба-
…эли тодоор гэршэлээ.

…С-эй ЦК-гай Гене-
… секретарь Л. И.
… Индиин президент
…Гиритэй уулзажа, ха-
…ной хөөрэлдөө хэhэн

…эй ЦК-гай Генераль-
…тарь Л. И. Брежнев
… Премьер-Министр
… Гандитай мүн лэ
… Советскэ Союз Инди
… хани барисаата ха-
… бэхижүүлхэ хэрэгтэ,
…лхэй дээрэ энхэ ам-
…айдал мандуулха хэ-
… И. Ганди өөрөө ехэ
…па хээ гэжэ Л. И.
… үндэр сэгнэлтэ үгэ-
… байна. Совет арад
…-Министрые схээр
…эг, тиин Л. И. Бреж-
…вет хүтэлбэрилэгшэ-
…ты совет арадай зүг-
…рээндэ амар мэндэ
…

…ень, мүн Инди хамта
…hон хүнүүдыень хани
…аар, нүхэдэй ёhоор
…уулhанайнь түлөө
…й ЦК-гай Генеральна
…рь Л. И. Брежнев
… баясхалан хүргэбэ.
…дэ байха үедөө Л. И.
… Индиин элитэ ехэ
…рилэгшэдэй — Ма-
… Гандиин, Джавахар-
…ругэй болон Лал Ба-
… Шастриин дурасхаа-
…hолжо, Раджгхата,
…вана болон Владжайг-
…жэ газарнуудта вено-
… табиба.

… хэрэмдэ болоhон оло
… зоной хабаадалгатай
…арисаанай митинг дээ-
… И. Брежнев үгэ хэ-
…э митингдэ хабаадаhан
…мон хүн тэрэнии ай-
… ехэ дэбжэлтэтэйгээр,
…аар амаршалhан бай-
… И. Брежнев Индиин
…ентын гэшүүдэй үмэ-
… хэлэжэ, хэлэhэн үгы-
…дэнэр айхабтар анха-
…гаар hонирхон шаг-
…Мүн тэрэ Энэдхэг-совет
… бүлгэмэй хүтэлбэри-
… болон эдэбхитэдтэй
… Энэ уулзалга хани
…, үнэн сэдьхэлэй ор-
…байдалда үнгэрөө.

…дэ байха үедөө КПСС
…К-гай Генеральна сек-
… Л. И. Брежнев Ин-
… Премьер-Министр И.

Гандитай хэдэн дахин уулзажа хөөрэлдэбэ.

Совет талаhаа КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Казахстанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Д. А. Кунаев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ Н. К. Байбаков, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи гадаадын экономическа холбоо харилсаанай гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. А. Скачков, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша А. М. Александров болон Индидэ СССР-эй хэрэгүүдээр саг зуурын этигэмжэтэ В. К. Болдырев гэгшэд хэлсээндэ хабаадалсаа.

Индиин талаhаа Гадаадын хэрэгүүдэй министр Сваран Сингх, Финансын министр Я. Б. Чаван, Түсэблэлгын министр Д. П. Дхар, Гадаадын хэрэгүүдэй министерствэдэхи гүрэнэй министр Сурендра Пал Синг, Гадаадын хэрэгүүдээр секретарь Кеваль Сингх, Премьер-Министрэй секретарь П. Н. Дхар, Индиhээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд П. Шелванкар, МИД-эй секретарь Б. К. Саньял, МИД-эй Зүүн Европын оронуудай таhагые даагша А. П. Венкатасваран гэгшэд хэлсээндэ хабаадаа.

II.

Этигэл найдабариин, хани барисаанай, үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрhэн хэлсээнүүдэй үедэ совет-энэдхэг харилсаанда хабаатай олон асуудалаар hанамжа андалдагдажа, тэрэ харилсаае али бүхы талаар саашадань хүгжөөхэ хараа шэглэл тухай, тэрэшэлэн хоёр талые hонирхуулжа байгаа уласхоорондын шухала асуудалнуудаар хөөрэлдөөн болобо. Хоёр талын түлөөлэгшэд зүбшэн хэлсэгдэhэн асуудалнуудаараа адли дүтэ hанамжатай байhанаа сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэжэ, Советскэ Союз Инди хоёрой хоорондо али бүхы талаар хани барисаата холбоо харилсаанай амжалтатайгаар хүгжэжэ байhыень ехээр hайшаан тэмдэглэhэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев СССР-эй арадай ажахын хүгжэлтэ тухай, совет арадай ажабайдал тухай, мүн КПСС-эй XXIV съездын зохёон найруулhан эб найрамдалай программын ёhоор бэелүүлэгдэжэ байгаа Советскэ Союзай гадаадын политикын ажал ябуулга тухай Индиин Премьер-Министр И. Гандида хөөрэжэ үгөө.

Дэлхэй дээрэ энхэ амгалан байдал тогтоохо, гүрэнүүдэй хоорондо амгалан ёhоной холбоо харилсаа хүгжөөхэ, колониализмда эсэргүүсэн, политическэ бэеэ даанхай байдалай, оронойнгоо экономическа бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэжэ байгаа арадуудта дэмжэлтэ үзүүлхэ шууд сэхэ шэглэлтэй Советскэ Союзай гадаадын политикын ябуулгые Индиин Премьер-Министр үндэрөөр сэгнэбэ.

Мүн ямаршье бүлэглэлнүүдтэ хабаадахагүй, гүрэнүүдэй хоорондо эбтэй эетэйгээр зэргэ оршохо гэhэн гол ёhондо түшэглэдэг Индиин гадаадын политика тухай, тэрэшэлэн Индиин экономикын хүгжэлтэ тухай, Индиин арадай ажабайдалые hайжаруулхын тулада правительствын бэелүүлжэ байгаа социально-экономическа хэмжээ ябуулганууд тухай Индиин Премьер-Министр өөрынгөө талаhаа КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарьта хөөрэhэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Индиин эб найрамдалта гадаадын политикые, бүлэглэлнүүдтэ хабаадахагүй гэhэн политикыень, мүн эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ, колониализм, шэнэ түхэлэй колониализм болон расизмда эсэргүү тэмсэлдэ хэhэн ехэ оруулалтыень үндэрөөр сэгнэжэ, энээнэйнгээ ашаар тус орон уласхоорондын оршондо үндэр нэрэ хүндэтэй болоо гэжэ тэмдэглэбэ.

1971 оной августда эб найрамдал, хани барисаан болон холбоо харилсаан тухай СССР Инди хоёрой хоорондо баталагдаhан договор онсо тусгаар удха шанартай гэжэ хөөрэлдөөнэй үедэ хоёр талаhаа онсолон тэмдэглэгдэбэ. Энэ договор хоёр оронойзаншалта хани барисаае бэхижүүлгэдэ шэнэ шата болоо. Мүн тус договор политическэ, экономическа, научно-техническэ, соёл культурын болон бусад талаар совет-индиин холбоо харилсаае саашадань үргэдхэхэ хэрэгтэ hайн нүлөө үзүүлжэ байна. Мүн тус договор Азида болон бүхы дэлхэй дээрэ энхэ тайбан байдал батадхан тогтонижуулха хэрэгтэ ехэ нүхэсэл болоо юм.

Совет-индиин хани барисаае, хоёр оронойарадуудай үнэтэ шухала зүйл болоhон холбоо харилсаае али бүхы талаар саашадань хүгжөөхөөр шиидэнги байhанаа хоёр талын түлөөлэгшэд баяр ёhолололойхёор гэршэлэн батална.

III.

Уласхоорондын шухала асуудалнуудаар hанамжаяа андалдажа байха үедөө уласхоорондын байдалай гол шухала асуудалнуудаар СССР Инди хоёрой hанамжа бодолнуудынь тон адли гү, али ойро дүтэрхы байна гэжэ хоёр талынхид сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглээ.

Мүнөө үедэ дэлхэйн олонхи гүрэнүүд уласхоорондын түгшүүрилые hуларуулха, арсалдаата асуудалнуудые хэлсээ хэжэ гуримшуулха гэжэ улам ехээр эрмэлзэдэг болножо байна гээд КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь онсолон тэмдэглэбэ. Эгээл дээдэ тушаалтанай уулзажа, совет-американ хэлсээ хэhэнэй ашаар уласхоорондын байдал нилээд hайжарба гэжэ hайшаан тэмдэглээд, эдэ хэлсээнүүдэй үедэ туйлагдаhан зүйлнүүд эбтэй амгалан холбоо харилсаа хүгжөөхэ, уласхоорондын байдал hайжаруулха хэрэгтэ hайн нүлөө үзүүлхэ гэжэ Советскэ Союз тоолоно. Ядерна дай зайсуулха тухай совет-американ хэлсээ баталалга ехэ удха шанартай гэжэ тэрэ тоолоно. Энэнь гансал СССР США хоёрой арадуудай аша туhатай тааралдана бэшэ, харин бүгэдэ ниитын эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ туhална.

Индиин Премьер-Министр СССР США хоёрой харилсаанай hайжарhые hайшаажа, энэ алхам хадаа дэлхэй дээрэхи түгшүүрилтэ байдалые hуларуулгада туhа болоно гэжэ тэмдэглэбэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь энэ талаар ехэ хүсэлэл оролдолго гаргажа байна гэжэ тэмдэглээд, түгшүүрилтэ байдалай hуларалга дэлхэйн бусад нютаг оронуудта дэлгэржэ, хүн түрэлтэндэ аюул ушаруулжа байгаа ядерна буу зэбсэг бүтээлгэдэ эсэс табиха бэзэ гэжэ найдажа байhанаа мэдүүлбэ.

Мүн хоёр талынхид Европодохи түгшүүрилтэ байдалай hуларжа, энэ түби дээрэ эб найрамдалай бэхижэжэ байhые hайшааба. Европын аюулгүй байдал болон эндэхи холбоо харилсаан тушаа боложо байгаа зүблөөн ехэ удха шанартай гэжэ тэдэнэр онсолон тэмдэглэбэ. Тус зүблөөн түгшүүрилтэ байдалые hуларуулха хэрэгтэ ехэ оруулалта боложо, Европын түби дээрэ бата бэхи эб найрамдал, айюулгүй байдал тогтоохо, холбоо харилсаа хүгжөөхэ hайн үндэhэ hуури табиха ёhотой гэжэ тоолоно. Аюулгүй байдал болон холбоо харилсаан тушаа боложо байгаа ниитэевропын зүблөөн амжалтатайгаар түгэсэхэ бэзэ гэжэ найдажа байhанаа тэдэнэр мэдүүлбэ.

Гэхэтэй хамта дэлхэйн зарим хубинуудта түгшүүрилтэ байдалай гуламтанууд үшөөл бии байhаар гэжэ тэдэнэр тэмдэглэбэ. Тиин колониализмын, шэнэ түхэлэй колониализмын, арhа яhанай илгаа гаргалгын, апартеидэй политикын үлэгдэлнүүдые усадхаха хэрэгтэ хүсэлэл оролдолгоёо зорюулха шухала гэжэ онсолон тэмдэглэгдэбэ. Хархис хүсэнүүд болон империализмда эсэргүүсэн тэмсэжэ байгаа бүхы правительствануудые дэмжэжэ байhанаа хоёр талынхид мэдүүлбэ. Үшөөл бии байгаа дайнай гуламтануудые усадхахын тулада бүхы хүсэ шадалаа зорюулхаар өөhэд өөhэдынгөө гүрэнэй бэлэн байhан тухай тэдэнэр дахин мэдүүлбэ. Юундэб гэхэдэ, эдэ гуламтанууд уласхоорондын аюулгүй байдалда, бүхы дэлхэйн энхэ тайбан байдалда, арадуудай хоорондын али алиндаа ашагтай туhатай холбоо харилсаанда аюул ушаруулжа байна бшуу.

Түгшүүрилтэ байдалай hуларалга дэлхэйн бүхы оронуудта, ехэшье, багашье, хүгжэнгишье, хүгжэжэ байгаашье оронуудта бодотоёhотой үрэ дүн асаржа шадаха, асархашье ёhотой гэжэ хоёр талынхид этигэжэ байhанаа мэдүүлбэ.

Азидахи байдалай hайжаржа байhые Советскэ Союз Инди хоёр hайшаан дэмжэнэ.

Вьетнамда боложо байгаа дай болиулха, эб найрамдал hэргээн тогтоохо тухай 1973 оной январиин 27-до Парижда баталагдаhан хэлсээнэй үндэhөөр Вьетнамда эб найрамдалай тогтонижоhон ушар, мүн Лаосто эб найрамдал тогтоохо, национальна эб эетэй болохо тухай хэлсээндэ гар табилга Азида болон бүхы дэлхэй дээрэ байдал hайжаруулха, мүн уласхоорондын шиидхэгдээгүй бусад асуудалнуудые гуримшуулха эрхэ нүхэсэл олгоно гэжэ Советскэ Союз Инди хоёр тоолоно. Эдэ дурсагдаhан хэлсээнүүдые бүхы таланууд заатагүй, гүйсэд дүүрэнээр дүүргэлтэ болгохо ёhотой, тэрэшэлэн Камбоджын арад зоной национальна аша туhые хараада абан, Камбоджын асуудалые түргэнөөр, үнэн зүбөөр шиидхэхэ шухала гэжэ СССР Инди хоёр эрид шиидэнгеэр мэдүүлнэ.

Урда болон Хойто Корейн хоорондо холбоон hэргээгдэжэ байhан ушарые хоёр талынхид hайшаажа, Корейн хахад арал дээрэ түгшүүрилтэ байдалай hуларалга, Азида энхэ тайбан, аюулгүй байдал тогтоохо хэрэгтэ шухала оруулалта болохо гэжэ тоолоно.

Индостан дээрэхи байдал тухай асуудалаар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев болон Индиин Премьер-Министр И. Ганди hанамжаяа андалдаба. Индостандахи байдалые hайжаруулгада hаад тойбо татажа байhан хэдэн асуудалые гуримшуулха тухай үгэеэ ойлголсоhон ябадал дэлхэйн энэ хубида hаяхан тохёолдоhон хёмороо зүрилдөөнэй хойшолонгуудые гүйсэд усадхаха хэрэгтэ ехэ удха шанартай.

Индостандахи байдал тушаа бии байгаа арсалдаата асуудалнууд энээндэ хабаатай гүрэнүүдэй хоорондо хэлсээ хэhэнэй үндэhөөр, гадаадын ямаршье ороной хамаархалгүйгөөр шиидхэгдэхэ ёhотой гэжэ хоёр талынхид тоолоно. Инди Пакистан хоёрой Симледэ хэhэн хэлсээнтэй тааруугаар эдэ асуудалнуудые шиидхэлгэ дэлхэйн энэ хубидахи бүхы оронуудай арадуудай аша туhатай тааралдана. 1973 оной апрелиин 17-до Инди Бангладеш хоёрой абаhан хамтын декларации, мүн 1973 оной августын 28-да Инди Пакистан хоёрой баталhан хэлсээн Индостандахи байдалые гүйсэд гуримшуулха талаар шухала алхам болоно гэжэ Советскэ Союз Инди хоёр тоолоно.

Экономикоёо бэхижүүлхэ, бангладеш арадай үмэнэ байгаа орёо хэсүү асуудалнуудые шиидхэлгэдэ Бангладешэй Арадай Республикын туйлаhан амжалтануудые хоёр талынхид hайшаана. Бангладешэй Арадай Республика ООН-до абтаха ёhотой, уласхоорондын энэ эмхиин гэшүүн байха гэhэн хуулита эрхэеэ бэелүүлхэдэнь hаад тойбо татаха ямаршье үндэhэн байхагүй гэжэ Советскэ Союз Инди хоёр тоолоно.

Бангладешые Пакистанай мэдэрээ hаань, энэнь Индостандахи байдалые тогтууритай hайн болгохо хэрэгтэ, политическэ гуримшуулга түргэнөөр туйлаха хэрэгтэ ехэ туhа болохо байгаа гэжэ хоёр талынхид тоолоод, Пакистанай зүгhөө иимэ алхам ойрын сагта хэгдэхэ бэзэ гэжэ найдажа байhанаа мэдүүлбэ.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал айхабтар ехээр hанаа зобооно, араб газар нютагуудые Израилиин эзэмдэжэ үргэлжэлhөөр байhан дээрэhээ hаяхан эндэ сэрэг дайн дахин соробхилон орьёлоо гэжэ Советскэ Союз Инди хоёр мэдүүлнэ. Хоёр талынхид байгша оной октябриин 22-то абтаhан Аюулгүйн Соведэй 338 дугаар шиидхэбэриие hайшаажа, Дүтын Зүүн зүгтэхи хёмороое политическэ талаар гуримшуулха шухала үндэhэ hуури энэ шиид хэбэри соо эли тодоор заагданхай гэжэ тэмдэглэбэ. Энэ үндэhэ hууринь ямар бэ гэхэдэ, 1967 оной ноябриин 22-то Аюулгүйн Соведэй абаhан 242 дугаар тогтоолые дары сагтань бодото дээрэнь дүүргэхэ хэрэг болоно. Израилиин эзэмдээд байhан араб газар нютагуудые гүйсэд сүлөөлэнгүйгөөр, Палестинын араб арадай хуулита эрхэнүүдые хангангүйгөөр дэлхэйн энэ хубида бата бэхи эб найрамдал тогтоохын аргагүй. Тиин эзэмдээд байhан араб газарнуудые Израилиин түргөөр сүлөөлжэ үгөөл hаань, Дүтын Зүүн зүгтэ амгалан тайбан байдал түргэн тогтохо юм. Аюулгүйн Соведэй тогтоолнуудые наринаар дүүргэбэл лэ, дэлхэйн энэ хубида бата бэхи эб найрамдал тогтоожо болохо гэжэ хоёр талынхид тоолоно. Тэрэ тогтоолнуудай дүүргэгдэхэдэ, эндэхи бүхы оронууд болон арадуудай аюулгүй байдал болон хуулита эрхэнүүд эгээл найдамтайгаар хангагдаха юм. Араб гүрэн болон арадуудай үнэн зүб хэрэгые али бүхы талаар саашадаашье дэмжэхэ байhанаа хоёр талынхид эрид шиидэнгеэр мэдүүлнэ.

Азида али алиндаа ашатай туhатай холбоо харилсаа үргэнөөр хүгжөөхэ, эндэ тогтууритай hайн эб найрамдал мандуулха гээшэ иданган ехэ удха шанартай гэжэ Советскэ Союз Инди хоёр дахинаа мэдүүлнэ. Дэлхэйн энэ эгээл ехэ, хүн зоноор эгээл олон хубида оршодог бүхы гүрэнүүд хамтаараа хүсэлэл оролдолго гаргаха ёhотой. Эндэхи эрхэ байдалые hайжаруулжа, арадуудай амгалан тайбанаар, hайн хүршын ёhоор ажаhууха эрхэ нүхэсэл олгохын тулада, бүхы баялигуудые, тэрэ тоодо хүн зоной хүсые социальна болон экономическа асуудалнуудые шиидхэлгэдэ зорюулжа, арад зоной ажана байдал түбхын түрүүндэ hайжаруулха, экономико болон соёл культурые дэбжээхэ шухала гэжэ Советскэ Союз Инди хоёр тоолоно.

Гүрэнүүдэй хоорондын харилсаанда хүсэ хэрэглэлгэhээ арсаха, гүрэнүүдэй бүрин эрхые, хилэнүүдэйнь ойроо хүртэшэгүй байлгые хүндэлхэ, дотоодынь хэрэгүүдтэ оролсохогүй, мүн гүйсэд тэгшэ эрхын, али алиндаа ашагтай туhатай байха үндэhөөр экономическа болон али бүхы бусад янзын холбоо харилсаа үргэнөөр хүгжөөхэ гэhэн гол ёhонууд бүхы гүрэнүүдэй харилсаанай үндэhэ hуури болохо ёhотой гэжэ хоёр талынхид тоолоно.

Хоёр талын hанамжаар, Азиие бата бэхи эб найрамдалай, тогтууритай, hайн hайхан хани барисаанай түби болгохо ушар оронуудай хоорондохи харилсаануудые саашадань гуримшуулгада, бүгэдэ ниитын эб найрамдал бэхижүүлгэдэ хэлсээнгүй туhалха байна.

Хуби заяагаа сүлөөтэйгөөр өөhэдөө шиидхэхэ, бэеэ даанхай эрхэнүүдээ эдлэхэ, социально-экономическа түрүү шэнжэтэй хубилалтануудые бэелүүлхэ талаар арадуудай эрхын түлөө Советскэ Союз ба Инди шууд сэхээр тэмсэнэ.

Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин ехэ удха шанартай байhые хараадаа абан, уласхоорондын түгшүүрилтэ байдал hуларуулхын түлөө тэрэнэй оруулха хуби тые мэдэрэн, ООН-ые бэхижүүлхээр, ООН-ой Уставай гол зорилгонуудые, ёhо гуримуудые нарин нягтаар сахиhанай үндэhөөр, бүгэдэ ниитын эб найрамдал болон арадуудай аюулгүй байдал байгуулгада тэрэнэй ашаг үрые дээшэлүүлхээр шиидэнги байhанаа хоёр тала баталба.

Эб найрамдал байгуулха, бэхижүүлхэ хэрэгтэ буу зэбсэг яаралтайгаар гаргаха ябадалые болиулха, ядерна буу зэбсэг мүн юрын буу зэбсэг оруулалсан, уласхоорондын ашагтай хиналта доро буу зэбсэг бүгэдэ ниитэрээ бүрин хуряаха ябадалые туйлаха хэрэг нэн түрүүнэй удха шанартай гэжэ Советскэ Союз ба Инди тоолоно. Буу зэбсэг хуряаха талаар бүхэдэлхэйн конференци зарлалгада бодотоор бэлэдхэхэ саг ерээ гэhэн бүгэдын hанамжые хоёр оронууд дэмжэнэ, тиимэ зорилгоор ООН-ой тусхай комитедэй хүдэлмэридэ дэмжэлгэ үгэхөөр бэлэн байна.

Индиин далайе эб найрамдалай газар болгохо асуудалые hайнаар шиидхэхэ эрхэ нүхэсэл бэдэрэлгэдэ хабаатай бүхы гүрэнүүдтэй сүг хамта адли тэгшэ эрхэтэйгээр хабаадалсаха байhанаа хоёр тала батална.

ООН-ой уставай ёhоор, уласхоорондын харилсаануудта али нэгэн аргаар хүсэ хэрэглэхэ гү, али тэрэниие хэрэглэхэ гэжэ занаха ябадалhаа, мүн нэгэн доро ядерна буу зэбсэг хэрэглэхэ ябадалhаа хэтэдээ арсаха тухай ООН-ой гэшүүн гүрэнүүдэй зүгhөө Ассамблейн тусхайтаар мэдүүлhэн тухай ООН-ой Генеральна Ассамблей резолюцин абаhан юм. Энэ ушар хадаа уласхоорондын ажабайдалда томо үйлэ хэрэг мүн гэжэ Советскэ Союз, Инди ханангяар тэмдэглэнэ. Энэ шиидхэбэриие бэелүүлхэ хэрэг уласхоорондын аюулгүй байдалые бэхижүүлгэдэ шухала нэмэри боложо, бүхы оронуудай аша туhада харюусана гэжэ хоёр тала этигэнэ. ООН-ой Генеральна Ассамблейн дурсагдаhан шиидхэбэриие бодото дээрэнь бэелүүлхэ ябадалые хангаха талаар ООН-ой зүгhөө хойшолуулагдашагүй хэмжээнүүдэй абтахын тула хоёр тала оролдохо байна.

Аюулгүйн Соведэй саг үргэлжын гэшүүд болохо гүрэнүүдэй сэрэгэй бюджедые хорооохо тухай Советскэ Союзай ООН-до оруулhан дурадхалые Индиин Премьер-Министр дэмжэнэ, тиигээд энээнэй ашаар алмагдаhан мүнгэ зөөрые хүгжэжэ байhан оронуудта нэмэлтэ туhаламжа хүргэхэ хэрэгтэ зорюулха шухала гэжэ Инди найдажа байhанаа дахинаа тодорхойлоо. Буу зэбсэг хуряалгын аша туhада, саашадаа хүгжэлтэдэ хүргэгдэдэг туhаламжые ехэ болгохын тула энэ дурадхал ямар аргаар хэрэглэгдэхэб гэhэн зорилгые тодорхойлхын тула хамтын хүсэлэл оролдолго гаргаха шухала гэжэ хоёр тала зүбшөөбэ.

Колониализмын үлэгдэлнүүдые түргөөр, бүрин усадхахын түлөө, колонито оронууд болон арадуудта бэеэ даанхай байдал олгуулха тухай ООН-ой декларациин түргөөр, ашагтайгаар бэелүүлэгдэхын түлөө Советскэ Союз ба Инди саашадаашье эрид шууд оролдожо байха юм. Бүхы янзын, мүн хаанашье байhан расизмые, апартеидые хоёр тала шууд сэхээр буруушаана.

IV.

Эб найрамдал, хани барисаан ба харилсаа холбооной бата бэхи үндэhөөр совет-индиин олон талын холбоо барисаан хэлбэришэгүйгөөр үргэдэнэ, бэхижэнэ гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, Индиин Премьер-Министр хөөрэлдөөнэй үедэ ехэ ханангяар мэдүүлэв. Хоёр ороной хоорондо байгуулагдаhан хани барисаа ба харилсаа холбооe бэхижүүлхэ, үргэдхэхэ хараа шугамые СССР ба Инди саашадаашье шууд сэхээр бэелүүлжэ байха гэжэ тэдэнэр баяртайгаар баталаа.

Гүрэнүүдэй хоорондохи бэе бэеэ ойлголсохо, этигэлсэхэ ябадалые бэхижүүлхын тула, гүрэнүүд хоорондын харилсаануудай асуудалнуудые, бүтэдэ ниитын эб найрамдал бэхижүүлхэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын тула гүрэнэй ажал ябуулагшадай ямаршье тушаал зэргын, тэрэ тоодо дээдэ зэргын уулзалганууд, хөөрэлдөөнүүд ехэ удха шанартай гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, Индиин Премьер-Министр онсолон тэмдэглэбэ.

СССР ба Индиин хоорондо бэе бэедээ ашатай туhатай экономическа, худалдаа наймаанай, научно-техническэ хани харилсаанай амжалтатайгаар хүгжэжэ байhан ушар хөөрэлдөөнэй үедэ үндэрөөр сэгнэгдээ.

Хоёр оронуудай үргэн экономическа хани харилсаанай ашаар Индидэ промышленна хэдэ хэдэн томо предприятинууд болон бусад барилганууд байгуулагдаа, мүнөөшье бодхоогдожо байна. Тэдэнэй тоодо, Бхилай ба Бокарадахи металлургическа заводууд, Ранчи, Хардваре болон Дургапуртахи машина бүтээлгын заводууд, Бараунни ба Койялидахи нефть болбосоруулгын заводууд, нефть малталга, электростанци, болон бусад барилганууд оролсоно. Эдэ барилганууд экономическа талаараа бэеэ даанхай байдалаа бэхижүүлхэ гэhэн Индиин правительствын эрмэлзэлгэдэ туhална.

Хоёр оронуудай хоорондо экономическа, техническэ хани харилсаагаа саашадань хүгжөөхэ ба бэхижүүлхэ хүсэлтэй байhанаа хоёр тала батаар тодорхойлбо. СССР-эй туhаламжаар урдань баригдаhан зарим барилгануудые үргэдхэлгын, мүн промышленна шэнэ предприятинуудые, мүн бусад барилгануудые, тэрэ тоодо хара ба үнгэтэ металлургиин, геологическа шэнжэлгын, барилгануудые бодхоолгын, нефть, байгаалиин газ болон бусад ашагта малтамалнуудые малтан абаха, буйлуулха, барилгануудые, энергетикэдэ, нефтехимическэ болон промышленностиин бусад hалбаринуудтахи, хүдөө ажахыдахи барилгануудые бодхоолгын ашаар, тэрэшэлэн национальна техническэ кадрнуудые бэлэдхэлгын ашаар энэ хани харилсаан бэелүүлэгдэхэ байна. Тэрэнhээ гадна, Бхилайдахи металлургическа заводуудые жэлдээ 7 миллион тонно, Бокарадахи заводуудые жэлдээ 10 миллион тонно булад хайлуулха хүсэтэй болоторнь саашадань үргэдхэхэ, мүн Матхурадахи нефть болбосоруулгын заводые жэлдээ 6 миллион тонно нефть абаха хүсэтэйгөөр бодхоохо. Маланджкандахи зэдэй шанаржуулгын барилганууды Калькуттадахи метрополитениие, мүн бусад барилгануудые бодхоохо талаар хоёр тала хоорондоо хани харилсаатай байха гэжэ хараада абтаба. Эдэ барилгануудай хэмжээнүүд саашадаа хоёр талаhаа тодорхойлогдохо юм, гадна үнгэтэ металлургиин, хүнгэн ба промышленностиин бусад hалбаринуудай талаар үйлэдбэриин хамжалгые хүгжөөлгэ мүн лэ хоёр талын хани харилсаанай ашаар бэелүүлэгдэхэ байна.

Гэхэтэй хамта, хэрэгтэй ушарта СССР-эй правительство Индиин правительствада зохихо экономическа туhаламжа хүргэжэ байха.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй Индидэ айлшалха үедэ иимэ хэлсээнүүд баталагдаа гэбэл:

Совет Социалис Республикануудай Союзай ба Индиин Республикын хоорондохи экономическа, худалдаа наймаанай хани харилсаае саашадань хүгжөөхэ тухай хэлсээн, тэрэшэлэн энэ хэлсээе бэелүүлхэ талаар хэдэ хэдэн тодорхой алхамуудые хараалhан протокол;

Совет Социалис Республикануудай Союзай гүрэнэй түсэблэлгын комитедэй ба Индиин Республикын түсэблэлгын комиссиин хоорондохи хани харилсаан тухай хэлсээн;

Совет Социалис Республикануудай Союзай правительствын ба Индиин Республикын правительствын хоорондохи консульско конвенци.

Эдэ хэлсээнүүд болбол СССР ба Инди хоёрой хоорондохи хани барисаае, олон талын хани харилсаае саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ шэнэ томо хубита болоно гэжэ хоёр тала найдана.

Совет-индиин худалдаа наймаан горитойгоор хүгжөө гэжэ хоёр тала ханангяар тэмдэглэбэ. Адли тэгшэ эрхын ёhо гуримуудые, бэе бэедээ ашатай туhатай байлгые үндэhэ болгоhон ашаг үрэ ехэтэй худалдаа наймаанай, экономическа хани харилсаан болбол хани барисаатай хоёр гүрэнүүдэй экономикые хүгжөөлгын юрэнхы хуули ёhон ба шухала эрхэ нүхэсэлынь болонхой.

Хани харилсаанай талаар олдоhон дүй дүршэлдөө түшэглэн, 1980 он болотор совет-индиин худалда наймаанай хэмжээнэй ургалтые, 1,5—2 дахин ехэ болгохо хэрэгые хангахын тула хэмжээнүүдые абаха гэжэ хоёр тала зүбшөөбэ. Иимэ зорилгоор хоёр талын зохихо организацинууд 1974 он болотор удаан сагай, тогтууритай, ехэ хэмжээнэй худалдаа наймаае хоёр ороной хоорондо саашадань хүгжөөхэ талаар хамтын дурадхалнуудые зохёохо байна. Промышленна продукциин зарим зүйлнүүдые гаргаха үйлэдбэриие мэргэжүүлхэ ба хамжуулха ябадалые хараада абалсан, СССР-тэ, мүн Индидэ шухала хэрэгтэй эд бараа бүри ехээр худалдахын тула СССР-тэ ба Индидэ шэнэ предприятинуудые бариха, мүн хүдэлжэ байhан предприятинуудые үргэдхэхэ талаар ашатай туhатай шэнэ харилсаанууд эдэ дурадхалнууд дотор хараалагдаха ёhотой.

Наука, искусство, литература, гэгээрэл, элүүрые хамгаалга, хэблэл, радио, телевидени, кино, туризм ба спортын талаар совет-индиин холбоо барисаанай хүгжэлтые хоёр тала амаршална. Эдэ hалбаринуудаар байгуулагдаhан холбоо барисаае саашадань hайжаруулха гүнзэгырүүлхэ шухала гэжэ тэдэнэр тоолоно. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй айлшалын үедэ болоhон хөөрэлдөөнүүд Советскэ Союз ба Индиин хоорондохи хани барисаае, ашатай туhатай хани харилсаае саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ, Азида мүн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ шэнэ шухала хубита мүн гэжэ хоёр тала этигэжэ байhанаа мэдүүлээ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев Индиин Премьер-Министр И. Ганди гэгшые Советскэ Союзда албанай хэрэгээр хани ёhоор айлшалжа ерэхыень уряа. Энэ уряал hайшаан абтагдаа.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь Л. БРЕЖНЕВ

Индиин Республикын Премьер-Министр И. ГАНДИ

НЬЮ-ДЕЛИ.
1973 оной ноябриин 29.

СССР-эй ГОСПЛАН БА ИНДИИН ТҮСЭБЛЭЛГЫН …МИССИИН ХООРОНДОХИ ХАНИ ХАРИЛСААН ТУХАЙ ХЭЛСЭЭН

…ЛИ, ноябриин 30.
…. Совет Социалис
…ликануудай Союзай
…эй түсэблэлгын коми-
… ба Индиин Республи-
…түсэблэлгын комиссиин
…дохи хани харилсаан
… хэлсээн Дели хотодо
…ин 29-дэ баталагдаба.
…номическа, научно-тех-
…кэ хани харилсаанай
… совет-индиин прави-
…вануудай хоорондохи
…нда түсэблэлгын та-
… хани харилсаанай со-

вет-индиин шэнжэлгын бүлэг байгуулхые хэлсээн хараалба.

Шэнжэлгын бүлэгэй гол зорилгонь гэбэл, дүршэлөө, экономическа шэнжэлгын эрдэмээ андалдаха, жэл бүриин, хэдэн жэлэй, мүн холын хараата түсэб зохёолгын арга дүрэ ба проектнүүд болон программануудые зохёолгын арга дүрэнүүдээ хубаалдаха ябадал болоно. Тэрэшэлэн зохёогдоhон программа болон проектнүүдые хинаха, сэгнэхэ, материалнуудые худалдаха хэрэг түсэблэхэ дүршэлөө андалдаха ябадал хараалагдана. Шэнжэлгын бүлэг толилогдоhон тоосоонууд ба материалнуудаа халан абалсажа байха юм. Тэрэшэлэн, экономическа, научно-техническэ хани харилсаанай талаар правительстванууд хоорондын комиссиин даалгаhан асуудалнуудаар шэнжэлгэ, тоосоо хэхэ юм.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ ДЕЛИhЭЭ МОРДОБО

ДЕЛИ, ноябриин 30. (ТАСС-ай тусхай корр.). Эдэ үдэрнүүдтэ хани барисаата Инди КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневые халуунаар, үнэн зүрхэнэй баяр баясхалангаар угтаhан байна. Л. И. Брежневэй ороной гүрэнэй ба политическэ ажал ябуулагшадтай хэhэн хөөрэлдөөнүүд, Индиин ниислэл хотын уладзонтой, олониитэтэй уулзалганууд совет, энэдхэг арадуудые холбоhон заншалта хани барисаанай бата бэхи байhые, эб найрамдал, хани барисаан тээшэ эрмэлзэжэ байhыень бүхы дэлхэйн арадуудта элирхэйлэн харуулба. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин хани ёhоной хөөрэлдөөнүүдые хэхээ ерэлгэ Индиин ажабайдалда эгээн лэ түүхэтэ ушар хэрэг, совет-индиин харилсаа саашадань гүнзэгырүүлэн хүгжөөхэ замда шэнэ алхам болоо.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев Москва ошохоёо мүнөөдэр эндэhээ мордобо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Казахстанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Д. А. Кунаев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ Н. К. Байбаков, гадаадын экономическа харилсаа холбооной талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. А. Скачков, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагшад А. М. Александров, А. И. Блатов, ТАСС-ай генеральна директор Л. М. Замятин, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Н. М. Пегов, СССР-эй элшэн сайд В. Ф. Мальцев, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин референт Е. М. Самотейкин тэрээнтэй хамта бусахаяа мордоhон байна.

Хэдэн үдэрэй урда тээхидэл адли, СССР-эй ба Индиин гүрэнэй тугуудаар, Л. И. Брежевэй, Индира Гандиин портредүүдээр, амаршалгын үгэнүүдтэй, hайн hайханиие хүсэhэн юрөөлнүүдтэй транспарантнуудаар шэмэглэгдэhэн үйлсэ гудамжануудта, талмайнуудта ниислэлэй хэдэн зуугаад мянган хүн гараhан байгаа.

Байраhаа Палам гэжэ аэродром хүрэтэрхи бүхы замдань олон мянгаад хүн Л. И. Брежневые халуунаар амаршалан, замдаа hайн ябахыень хүсэбэ.

Индиин Премьер-Министр Индира Ганди, гадаадын хэрэгүүдэй министр Сваран Сингх, хүдөө ажахын министр Фахруддин Али Ахмед, финансын министр Я. Б. Чаван, оборонын министр Джагдживан Рам, промышленна хүгжэлтын, эрдэм наукын, техникын министр Ч. Субраманиам, түсэблэлгын министр Д. П. Дхар, нефтехимическэ промышленностиин министр Д. К. Баруа, гурбан түрэлэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй штабуудай начальнигууд, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй угталга эмхидхэхэ Индиин Национальна конгресс гэдэг партиин түрүүлэгшэ Ш. Д. Шарма, ниитэ национальна комитедэй гэшүүд, Индиин Компартиин национальна Соведэй түрүүлэгшэ Ш. А. Данге, КПИ-гэй национальна Соведэй генеральна секретарь Раджешвара Рао, парламентын депутадууд, Индиин ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад, дипломатическа корпусой гэшүүд СССР-эй ба Индиин гүрэнэй тугуудаар надхуулагдаhан Палам гэжэ аэродром дээрэ Л. И. Брежневые, тэрээнтэй хамта ябаhан хүнүүдые үдэшөө.

СССР-эй хэрэгүүдые Индидэ саг зуураар эрхилхэ этигэмжэтэ В. К. Болдырев, Индидэхи совет посольствын ба совет бусад эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд үдэшэгшэдэй дунда байлсаа.

Аэродром дээрэ хүндэлэлэй харуул жагсаагдаа. СССР-эй, Индиин Гүрэнэй гимнүүд гүйсэдхэгдөө. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин хүндэлэлдэ ехэ буугаар салют үгэбэ.

Индиин Премьер-Министр Индира Ганди аэродром дээрэ үгэ хэлэбэ.

Индира ГАНДИИН хэлэhэн үгэ

Хүндэтэ г-н Брежнев!

Хүндэтэ совет айлшад!

Үнгэрhэн недели имагтал бидэнэртэ бэшэ, мүн Советскэ Союзда, бүхы дэлхэйдэ айхабтар шухала удха шанартай байгаа. Г-н Брежнев бидэ хоёрой хоорондо, манай хоёр ороной түлөөлэгшэдэй хоорондо хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэжэ, эб найрамдал бэхижүүлхэ, бүхы дэлхэй дээрэ тогтууритай hайн байдал хангаха, хани харилсаа хүгжөөхэ талаар тон шухала, ашатай туhатай hанамжануудаа хэлсэhэн байнабди.

Энэмнай агуухэ уг зорилго түйлаха ехэ эрхэ нүхэсэл болоно. Бидэнэй хоорондоо hанамжануудаа хэлсэлгэ эб найрамдал бэхижүүлхэ талаар шэглүүлэгдэhэн оролдолгонуудта шэнэ, улам ехэ түлхисэ болохо байhаниинь дамжаггүй.

Экономическа, соёлой hалбаринуудта манай хоёр ороной хоорондохи харилсаа саашадань хүгжөөхөөр хараалhан хэлсээнүүдые баталбабди. Танай, г-н Генеральна секретарь, хани ёhоной хөөрэлдөөнүүдые хэхээ ерэлгэ манай экономическа, техническэ харилсаа холбоо үргэдхэлгэдэ шэнэ арга боломжонуудые нээгээ. Манай экономическа бэеэ даан байдалай үндэhэ hуури бэхижүүлхэ талаhаань хаража үзэхэ болоо hаа, али бүхы харилсаа холбоон тон шухала удха шанартан гэжэ бидэ тоолонобди. Юуб гэхэдэ, экономическа бата бэхи үндэhэ hуури дээрэ оромнай угытэй ядуу ба адли тэгшэ бэшэ байдалhаа уламжалан тохёолдоhон бэрхэшээл түбэгүүдые дабажа шадаха байна. Экономическа гээгдэлhээ гарахын тула бидэ нэн түрүүн өөhэдынгөө хүсэ шадалда түшэглэхэ, энэ зорилгоёо бэелүүлхын тула али бүхы хохидол дабажа гарахаар бэлэн байха ёhотойбди гэжэ бидэ мэдэнэбди.

Тиигэбэшье илангаяа хүндэ хүшэр хэдэн асуудалнууд бии. Эдэниие шиидхэлгэдэ газаа тээhээ бидэнэртэ туhаламжа хэрэгтэй. Мүнөө үедэ дэлхэй дээрэ нэгэшье орон өөрөө өөрыгөө бүрин хангажа шадахагүй байна. Хүгжэлтын түсэбүүдээ бэелүүлхэдээ, өөhэдыгөө улам hайнаар хангаха замаар бидэ дабшанабди. Национальна экономико хүгжөөлгын түсэбтэ дүрбэдэхи табан жэлэй түсэбэй ёhоор, капитальна мүнгэ hомололгын 85 процентнь өөhэдымнай байгаа, харин hаяар бэелүүлэгдэжэ эхилхэ түсэбтэ табадахи табан жэлэй түсэбөөр hомологдоhон мүнгэнэй 92 процентнь манай өөhэдын болоно. Гадаадаhаа ородог туhаламжа тухай хөөрэлдэхэдөө, энэ туhаламжа манай өөhэдын зүгhөө гаргагдадаг хүсэлэл оролдолгын тон багахан хуби байhан тухайнь хүнүүд заримдаа мартадаг.

Сошордолто зүришэлдөөнүүдэй болодог мүнөө үе сагта манай хани барисаан хүнүүдые hургадаг, ондо ондоо ниитын байгуулалтатай, мүн бусадшье илгаатай байгаа hаа, нэгэдэлээ сахижа болоно гэhэн жэшээ харуулдаг байна. Нэгэдэл, эб найрамдал ба hалбаран хүгжэлтэ тэвшэ хүсэл эрмэлзэл хүн түрэлтэниие нэгэдүүлэн жагсаажа шадаха.

Хүндэтэ г-н Генеральна секретарь!

Бидэ Таниие элитэ ехэ ажал ябуулагша гэжэ амаршалнабди, бидэ Таниие Советскэ Союзай хүтэлбэрилэгшэдэй элитэ ехэ түлөөлэгшэ гэжэ амаршалнабди. Мүнөө Эхэ орондоо бусахадаа, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ үндэр дээдэ тушаалта г-н Н. В. Подгорнодо, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ үндэр дээдэ тушаалта г-н А. Н. Косыгинда, Советскэ Союзай бусад хүтэлбэрилэгшэдтэ манай халуун, hайн hайхан хүсэлэнгүүдые дамжуулхыетнай Таниие гуйнабди.

Хани барисаа, hайн hайхан хүсэл эрмэлзэл танай агуухэ ороной арадуудта дамжуулхыетнай бидэ Таниие мүн лэ гуйнабди.

Танда, г-н Генеральна секретарь, замдаа hайн ябажа хүрэхыетнай хүсэхыем зүбшөөгыт. Танай ажал хүдэлмэридэ ехэ амжалта хүсэнэбди.

* * *

Л. И. Брежнев харюугаа үгэ хэлэбэ.

Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэhэн үгэ

Хүндэтэ госпожа Премьер-Министр!

Дели хотын хүндэтэ эрхэтэд!

Хүндэтэ ханинар!

Нарата hайхан, хүндэмүүшэ халуун, хани барисаата Индидэ албанай хэрэгээр ерэhэн үдэрнүүднай дүүрэбэ.

Хани барисаагаар билтарhан эдэ үдэрнүүд Советскэ Союзhаа ерэhэн үнэн ханинараа амаршалhан агуухэ Индиин хэдэн арбаад, зуугаад мянган эрхэтэдэй нюур шарайе баяраар халяаhан байна.

Бидэнэй хани ёhоной хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэhэн үдэрнүүд Индиин Республикын элитэ ехэ хүтэлбэрилэгшэдтэй — Премьер-Министр Индира Ганди болон тэрэнэй хани нүхэдтэй хэhэн аша үрэ ехэтэй хөөрэлдөөнүүдээр дүүрэhэн байгаа.

Индиин хүтэлбэрилэгшэдтэй бидэнэй хэhэн хөөрэлдөөнүүд манай арадуудые холбон нэгэдүүлhэн бата бэхи хани барисаа, али бүхы харилсаа холбоо хүгжөөхэ, гүнзэгырүүлхэ талаар шэнэ шухала алхам хараалха арга олгобо.

Мартагдашагүй hанал бодолтойгоор, хэhэн ажалаараа сэдьхэлээ гүнзэгыгөөр ханан, хани барисаата Индиин газар дээрэhээ мордохоёо байнабди. Манай арадуудай аша туhада, бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай аша туhада совет-индиин харилсаанай hайн ерээ, дүйтэй байhанда этигэн найданабди. (Альга ташалга).

Хүндэмүүшэ халуунаар угтаhанайhь түлөө, Советскэ Союз ба тэрэнэй түлөөлэгшэд тушаа hайн hайхан hанал хүсэлэнтэй байhанайhь түлөө Индиин Республикын Президент г-н Гиридэ, Премьер-Министр г-жа Индира Гандида, Индиин правительствада ба арадта үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэбди.

Танай ороной Премьер-Министр хүндэтэ г-жа Индира Гандиин манай орондо ерэхэдэнь, амаршалан угтаха байhандаа баяртайбди. Бидэнэртэй хани барисаатай агуухэ Индиин нэрэтэй солотой түлөөлэгшые совет хүтэлбэрилэгшэд, совет арад эгээл лэ үнэн зүрхэнhөө хүндэмүүшэ халуунаар угтаха байха гэжэ Таанадые найдуулжа шадахаб. (Альга ташалга). Албанай хэрэгээр ерэлгэнь манай оронуудай, арадуудай хани барисаа улам бүри бэхижүүлхэ гэжэ найданабди. (Альга ташалга)

Амгаланаар, зол жаргалтайгаар, hайн hайханаар ажаhуухыень бидэ зүрхэ сэдьхэлhээ энэдхэг арадта хүсэнэбди.

Үнэн зүрхэнhөө, хүндэмүүшэ халуунаар угтаhанайтнай түлөө үшөө дахин ехэ баяр баясхалан хүргэнэбди. Хүндэтэ ханинар! (Альга ташалга).

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Индира Гандитай, үдэшэхэеэ ерэhэн бусад хүнүүдтэй халуун дулаанаар хахасаба.

Самолет хүхэ номин огторгой өөдэ дэгдэн хөөрэжэ, Москва тээшэ замдаа гараба.

Индиин Министртэй Л. И. Брежнев хөөрэлдэбэ

ДЕЛИ, ноябриин 30. (ТАСС). Индиин Мэдээсэлэй ба радио-дамжуулгын гүрэнэй министр И. К. Гуджралтай КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев мүнөөдэр уулзажа, тэрээнтэй хани ёhоор хөөрэлдөө.

Индиин Республикын Премьер-Министр дээдэ тушаалта госпожа Индира Ганди

Индиин правительствын ба арадай аятай hайнаар, угаа хани халуунаар манадые угтаhанай түлөө ханинарайнгаа, өөрынгөө зүгhөө үнэн зүрхэнэй баясхалан Танда, хүндэтэ госпожа Премьер-Министр, хүргэхые Делиhээ гараха үедөө хүсэхэ байнаб.

Манай хөөрэлдөөнүүдэй үрэ ехэтэй байhанда гүнзэгы ехээр hаналаа ханажа байhанаа үшөө дахин элирхэйлхые хүсэхэ байнаб. Эдэ хэлсээнүүд Советскэ Союзай ба Индиин хоорондохи хани харилсаа саашадань бэхижүүлэн хүгжөөхэ шэнэ шухала нүхэсэл болохо, тиигэжэ Азидахи, бүхы дэлхэй дээрэхи оршон байдалда hайн нүлөө үзүүлхэ гэжэ би этигэнэб.

Танай гайхамшаг ороной түргэн замаар хүгжэлгэдэ шэнэ амжалтануудые түйлахыетнай Танда, госпожа Премьер-Министр, Танай ханинарта, бүхы энэдхэг арадта бүхы сээжэ зүрхэнhөө хүсэнэб.

Л. БРЕЖНЕВ.

ИЛ-62 самолёдой борт.
1973 оной ноябриин 30.

Совет Социалис Республикануудай Союзай ба Индиин Республикын хоорондо экономическа, худалдаа наймаанай харилсаа холбоо саашадань хүгжөөхэ тухай

ХЭЛСЭЭН

Совет Социалис Республикануудай Союзай ба Индиин Республикын правительствануд,

эб найрамдал, хани барисаан, харилсаа холбоон тухай совет Социалис Республикануудай Союзай ба Индиин Республикын хоорондо 1971 оной августын 9-дэ баталагдаhан договорой үндэhөөр хоёр ороной хоорондохи хани барисаа болон харилсаа холбоое саашадань бэхижүүлэн хүгжөөхые хүсэнэ,

хоёр талын хоорондохи үргэн харилсаанай тогтоогдоhоной ашаар Бхилаи ба Бокарадахи металлургическа заводууд, Ранчи, Хардвар болон Дргапуртахи машина бүтээлгын заводууд, Бараунии ба Койялидахи нефть шанаржуулгын заводууд, нефтиин олзоборилгонууд, электростанцинууд болон бусад барилгануудай байгуулагдаhые ба бодхогдожо байhые, мүн Индиин экономикые хүгжөөхэ, ороной экономическа бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлхэ зорилгоор Индиин правительствын программада эдэ бүгэдын таараалдаха байhые анхаралдаа абан,

экономическа ба социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэхэдээ, хоёр гүрэнэй арадуудай гаргадаг эрмэлзэлгэдэ тааралдахаар хоёр ороной хоорондо али алиндаа ашатай туhатай экономическа ба худалдаа наймаанай харилсаа холбоо али болохоор үргэдхэн гүнзэгырүүлхэ хүсэлөө хараада абан,

доро дурсагдаhан тухай энэ хэлсээ баталха гэжэ шиидэбэ:

СТАТЬЯ 1

Хэлсэгшэ талануудхадаа бэеэ даанхай байдалые, газар уhанайнгаа бүрин бүтэн байлгые, бэе бэеынгээ дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй, тэгшэ эрхэтэй ба али алиндаа ашатай туhатай байха ябадал хүндэлхэ гол ёhонуудта үндэhэлэн хоёр ороной хоорондо экономическа ба техническэ харилсаа холбоо, худалдаа наймаа саашадань хүгжөөхэ, бэхижүүлхэ байна. Энэ харилсаа холбоон промышленностиин, энергетикын, хүдөө ажахын, геолого-бэдэрэлгын хүдэлмэриин, кадрнуудые бэлэдхэлгын, худалдаа наймаанай, тэрэшэлэн хоёр ороной саашадаа түргэнөөр хүгжэхэ таарамжатай арга боломжотой экономикын бусад бүхы hалбаринуудта бэелүүлэгдэхэ байна.

СТАТЬЯ 2

Тус хэлсээнэй 1-дэхи статья соо дурсагдаhан харилсаа холбоон хадаа хоёр ороной экономикые, хамжажа үйлэдбэрилгые хүгжөөхэ, али алиндаа тааруугаар мүнөөнэй техническэ ба технологическа түйлалтануудые халан абалсаха, хэрэглэхэ арга боломжонуудые шэнжэлхэ зорилготой, тусхайлбал:

1. Хара ба үнгэтэ металлургиин талаар, нефть, байгаалиин газ, нүүрhэ болон бусад ашагта малтамалнуудые бэдэрэн олохо, абаха ба шанаржуулха талаар, энергетикээр, промышленностиин нефтехимическэ, судна бүтээлгын болон бусад hалбаринуудай, бодхоогдохоор зүбшэжэ хараалагдаhан предприятинууд болон барилганудай проектнүүдые зохёолгоор, тэдэниие бодхоолгоор харилсаа холбоон. Энэ харилсаа холбоон хадаа СССР-эй туhаламжаар урда тээнь бодхоогдоhон барилганuудые үргэдхэлгөөр, промышленна, хүдөө ажахын болон бусад барилгануудые шэнээр бодхолгоор, тэрэшэлэн тусхай мэргэжэлтэй кадрнуудые бэлдэхэ талаар hуралсалай газарнуудые эмхидхэлгэдэнь туhаламжа үзүүлэлгээр бэелүүлэгдэхэ байна. Тус тустаа 7 ба 10 хүрэтэр миллион тонно булад жэлдээ хайлуулан гаргаха хүсэтэй болотор Бхилаи ба Бокарадахи металлургическа заводуудые саашадань үргэдхэлгөөр, жэлдээ 6 миллион тонно нефть гаргаха хүсэтэй Матхуртахи нефть шанаржуулгын заводые, Маланджхандахи зэдэй шанаржуулгын ехэ барилга, Калькуттадахи метрополитениие, али али талын саашадаа тодорхойлжо шадахаар бусад барилгануудые бодхолгоор, тэрэшэлэн үнгэтэ металлургиин, промышленностиин хүнгэн ба бусад hалбаринуудай талаар хамжажа үйлэдбэрилгые хүгжөөлгөөр хоёр тала харилсаа холбоотой байха.

2. Дээрэ дурсагдаhан зорилгоор Индиин Республикада Совет Социалис Республикануудай Союзай правительствын үгэхэ урьhаламжын хэмжээн болон гурим тусхай хэлсээгээр тодорхойлогдохо байна.

3. Комплексно ба бусад түхеэрэлгэнүүдые ехээр үгэжэ, али али талада шухала хэрэгтэй болодог эд бараанай түхэл янзые үргэдхэжэ, тооень олон болгожо, худалдаа наймаа эрхилэлгые саашадань саг үргэлжэ хүгжөөхэ.

4. Тоосоо хэлгын, урьhаламжа үгэлсэлгын харилсаанай түхэл янзые нарижуулан hайжаруулха.

5. Гурбадахи оронуудта түхеэрэлгэнүүдые үгэлгөөр, предприятинуудые барилгада туhаламжа үзүүлэлгээр харилсаа холбоо бэ[...].

СТАТЬЯ 3

Хоёр ороной на[...] техническэ дэбжэлтэд[...] дагаар, тэрэшэлэн [...]ческа харилсаа хү[...] туhалдагаар Совет [...] Республикануудай [...] ба Индиин Республи[...] рондо бэелүүлэгдэ[...] но-техническэ, тэр[...] атомай хүсые ам[...] рилгоор хэрэглэхэ, [...] линай дайдые шэн[...] лаар, электроник[...] саа холбоон ехэ уд[...] тай гэжэ тоолон, [...] талануд энэ хари[...] боо саашадань хү[...] хижүүлхэ шухала [...] лоно.

СТАТЬЯ 4

Экономическа ба [...] наймаанай холбоон[...] тэрэшэлэн энэ хэлсэ[...] дэhөөр, мүн хоёр [...] алинайншье аша т[...] хуулинуудта та[...] удаан болзоройх[...] дые баталалгаар С[...] циалис Республи[...] Союзай ба Индиин [...] ликын зохихо эмхи [...] нуудай хоорондо [...] холбоо хүгжөөлгэд[...] сэгшэ талануд али [...] туhалха байна.

СТАТЬЯ 5

Эд бараа бэе бэед[...] далгые хүгжөөлгэд[...] даашье туhалха гэ[...] тымнай эрмэлзэлгэ [...] гээд хэлсэгшэ талан[...] дэглэнэ. Тиигэжэ [...] рондын уялгануудта[...] бэшээр, тэдэнэй хоо[...] договорнууд ба хэлсэ[...] тааруугаар худалда[...] маанай-экономическа [...] саануудай талаар [...] бэе бэедээ тааруу эр[...] дал хангаха, хүнгэл[...] дые үгэхэ байна.

СТАТЬЯ 6

Хоёр ороной хоо[...] экономическа ба ху[...] наймаанай харилсаа[...] али алинайнгаа hо[...] асуудалнуудаар х[...] талануд хододоол [...] хэдэг байха.

СТАТЬЯ 7

Тус хэлсээн гар таб[...] үдэрhөө эхилэн х[...] орохо.

Тус хэлсээн 15 жэ[...] зороор баталагдаа. энэ хэлсээнэй болзор[...] рэхэhээ 6 hара урид [...] шэ али нэгэ талын [...] талада энээнэй [...] байлгыень болюулха [...] тай байhан тухайгаа [...] лээгүй hаань, удаа[...] жэлэй турша соо [...] наагдаhан дээрэ тоо[...] байна.

Нью Делидэ 1973 [...] ноябриин «29-дэ» хоё[...] то хэhэгээр ород, хи[...] англи хэлэн дээрэ зох[...] хой, тэрэнэй алишье [...] аб адли хүсэтэй.

Совет Социалис Республикануудай Союзай правительствын зүгhөө
Л. БРЕЖНЕВ.

Индиин правительствын зүгhөө
Индира ГАНДИ.

Индиин хэблэлэй агентствэнүүдтэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй эльгээhэн бэшэг

ДЕЛИ, ноябриин 30. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев Индиин ЮНИ, ПТИ гэдэг хэблэлэй агентствэнүүдээр дамжуулан, хэблэлдэ бэшэг эльгээгээ. Тэрээн соонь ниигэжэ хэлэгдэнэ:

Индиин хүндэмүүшэ газар дээрэ айлшалха зуураа, би олон зуун телеграмма болон бэшэгүүдые абааб. Тэдэн hайн hайхан hаналаараа, Советскэ Союзда, совет арадта хани барисаанай сэдьхэлээр нэбтэрэнхэй байhан тула сэдьхэлээ хүдэлгэнэ. Эдэ бэшэгүүд организацинуудhаа, Индиин эрхэтэдhээ ерээ. Олон янзын городуудта ерэхыем, заводууд болон фабрикануудта, университедүүд болон Индиин эрхэтэдэй гэртэ ерэхыем уриhан уряанууд эдэ бэшэгүүд дотор хэлэгдэнхэй. Зүгөөр би ошожо шадаагүйб. Айлшалгын үедэ сүлөөгүй байhан ушар, Премьер-Министр, манай гүнзэгыгөөр хүндэлдэг госпожа Индира Ганди болон танай ороной хүтэлбэрилхы бусад ажал ябуулагшадтай үдэр бүри болоhон шухала хөөрэлдөөнүүд намда саг олгоогүй.

Би, намтай сугтаа Инди ерэhэн минии нүхэд амаршалгын халуун үгэнүүдэй түлөө, үнэн зүрхэнhөө урианайтнай түлөө, hайниие хүсэhэнэйтнай түлөө Индиин эрхэтэдтэ, ниитын организацинуудта, Индиин хэблэлэй органуудта үнэн зүрхэнэй баяр хүргэнэбди. Эдэ халуун үгэнүүдые Индиин Советскэ Союзай арадые холбодог гүнзэгы хани барисаанай үшөө нэгэ гэршэ гэжэ бидэнэр харанабди.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ МОСКВА БУСАЖА ЕРЭБЭ

Индиин Премьер-Министр И. Гандиин уряалаар хани ёhоной албанай хэрэгээр Инди ошоhон КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Л. И. Брежнев Делиhээ ноябриин 30-да Москвадаа бусажа ерэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Казахстанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Д. А. Кунаев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ Н. К. Байбаков, гадаадын экономическа харилсаа холбооной талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. А. Скачков, мүн КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагшад А. М. Александров, А. И. Блатов, ТАСС-ай генеральна директор Л. М. Замятин, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Н. М. Пегов, СССР-эй элшэн сайд В. Ф. Мальцев, КПСС-эй Генеральна секретариин референт Е. М. Самотейкин гэгшэд нүхэр Л. И. Брежневтэй хамта ябаhан байгаа.

Нүхэд Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд Б. П. Бугаев, В. В. Кузнецов, К. В. Русаков, К. У. Черненко, Г. Э. Цуканов, Н. А. Щелоков, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат С. К. Цвигун, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн Г. К. Цинев, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо В. Д. Лебедев, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагша В. А. Голиков, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Н. П. Фирюбин, КПСС-эй ЦК-гай [...] рэгүүдые эрхилэгшын [...] дэхи орлогшо М. И. [...] нов, Советскэ Союзай [...] нэй тугуудаар шэмэг[...]hэн Внуковска аэр[...] дээрэ нүхэр Л. И. Б[...]вые угтаба.

Индиин хэрэгүүдые Советскэ Союзда саг з[...] эрхилхэ этигэмжэтэ [...] най, Москвадахи [...] посольствын дипломат[...] бүридэл угтагшадай [...] байлсаа.

(ТАСС).

С С С Р-эй Министрнүүдэй Соведтэ

КПСС-эй XXIV съездын директивэнүүдэй, «СССР-эй арадай ажахые 1971—1975 онуудта хүгжөөхэ гүрэнэй табан жэлэй түсэб тухай» СССР-эй хуулиин ёhоор хүдэлмэришэд, алба хаагшад болон сэрэгэй алба хэгшэдэй дундаhаа инвалид бологшодые, тэрэшэлэн тэжээхэ тэдхэхэ хүнөө алдаhан бүлэнүүдэй гэшүүдэй пенсионно тэдхэмжые саашадань hайжаруулха зорилгоор СССР-эй Министрнүүдэй Совет хадаа ажалай ба дайнай инвалидуудай, тэрэшэлэн тэжээхэ тэдхэхэ хүнөө алдаhан бүлэнэртэ үгтэдэг пенсиин эгээн доодо ба дээдэ захын хэмжээе дээшэлүүлхэ тухай зохихо хэмжээнүүдые хараалан зохёогоо, тэдэнь СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар баталагдаhан байна.

Ажалай I группын инвалидуудта пенсиин эгээн доодо захын хэмжээн hарын 50-hаа 70 түхэриг хүрэтэр, ажалай II группын инвалидуудта hарын 30-hаа 45 түхэриг хүрэтэр, дайнай I группын инвалидуудта — hарын 72,5-hаа 90 түхэриг хүрэтэр, дайнай II группын инвалидуудта hарын 53,5-hаа 70 түхэриг хүрэтэр, тэжээхэ тэдхэхэ хүнөө алдаhан хүдэлмэришэдэй ба алба хаагшадай бүлэнэртэ. hаhа бараhан сэрэгэй алба хэгшэдэй, ажал хэжэ шадахагүй гурба гү, али дээшэ гэшүүдтэй бүлэнүүдтэ — hарын 50-hаа 70 түхэриг хүрэтэр ажал хэжэ шадахагүй хоёр гэшүүнтэй — hарын 30-hаа 45 түхэриг хүрэтэр дээшэлүүлэгдэхэ байна. Дурсагдаhан пенсионернүүдэй пенсиин эгээн дээдэ захын хэмжээн hарын 120 түхэриг хүрэтэр дээшэлүүлэгдэхэ.

I, II группын инвалидуудай тэдхэмжэдэ байгшадта, мүн I группын инвалидуудай хойноhоо харууhалгын түлөө нэмэлтэнүүд мүнөө хүрэтэр пенсиин процентээр тооложо гаргагдадаг байhан аад, бүри дээгүүр тогтомол нэмэлтэнүүдээр hэлгэгдэбэ.

Инвалид болоходо ба тэжээхэ тэдхэхэ хүнөө алдаhан ушарта пенси тоолон тодорхойлжо тогтоохо мүнөөнэй гурим hэлгэгдээ. Эдэ пенсинүүд үндэр наhатай боложо пенсидэ гарагшадта пенсиин хэмжээ тогтоохо талаар мүнөө хүсэндөө байhан гуримда тааруугаар тоолон тодорхойлогдохо. Тиихэдэ хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай дундаhаа ажалайнгаа үедэ гэмтэжэ эрэмдэг болоhон инвалидуудта, тэрэшэлэн дайнай I ба II группын инвалидуудта үндэр наhатай боложо пенсидэ гарагшадта орходоо дээгүүр хэмжээтэйгээр пенсиинь адли салин хүлhэнhөө тоолон тодорхойлхо.

Хүдэлмэришэд, алба хаагшад, сэрэгэй алба хэгшэд болон тэдэнэрэй пенсионно хангалгые саашадань hайжаруулха талаар хэмжээ ябуулгануудай бэелүүлэгдээд байхада, инвалид болоходо, мүн тэжээхэ тэдхэхэ хүнөө алдахада, алдаhан ушарта тогтоогдодог пенсиин хэмжээн дээшэлхэ. Жэшээлхэдэ, ажалай инвалидуудай пенсиин дунда зэргын хэмжээн I группын инвалидуудта 37 процентээр, II группын — 47 процентээр, ажал хэжэ шадахагүй гурба гү, али дээшэ гэшүүнтэй хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай бүлэнэртэ 55 процентээр нэмэхэ байна.

Инвалидуудай, тэжээхэ тэдхэхэ хүнөө алдаhан бүлэнэрэй пенсинүүдые дээшэлүүлгэдэ 1 миллиард түхэриг гаргашалагдаха юм.

Нэгэн доро офицернүүдэй, прапорщигуудай, мичманүүдэй, мүн СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ болзорhоо гадуур алба хэжэ байhан сэрэгэй алба хэгшэдэй, тэрэшэлэн СССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министерствын органуудта хүдэлжэ байhан начальнигууд болон рядовойнуудай инвалид болоходо, тэдхэжэ тэжээхэ хүнөө алдахадань тэдэнэй бүлэнэртэ үгтэдэг пенсинүүдые саашадань дээшэлүүлхэ шухала гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Совет тоолоhон байна.

Тэжээхэ тэдхэхэ хүнөө алдаhан сэрэгэй алба хэгшэдэй бүлэнэртэ пенсиин хэмжээн 1973 оной декабриин 1-hээ, тэжээхэ тэдхэхэ хүнөө алдаhан бусад бүлэнэртэ, инвалидуудта — 1974 оной декабриин 15-hаа дээшэлүүлэгдэхэ болоно.

Загарайн аймагай «Гигант» колхозой хартаабхашан Федор Васильевич Леонов эрхим ажалаараа суурхаhаар үнинэй юм. Юhэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсоод, Федор Леонов амжалта туйлаба. Тэрэ даалгагдаhан 50 гектар талмайн гектар бүриhөө 110 центнер хартаабха хуряагаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой эрхим хартаабхашан Ф. В. Леонов. Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

МҮРЫСӨӨНДЭ ШАЛГАРАГША[...]

Байгша оной байгаалиин хүшэр хүндэ ушарнууд Хүрбын совхозой таряашадай бүхы хүдэлмэриие нилээд хойшо татаhан, яhалахан унжагайруулhан байна. Тиигэбэшье ажахын механизаторнууд үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ, ороohо таряа хуряаха хүдэлмэреэ амжалтатай hайн дүүргээ. Тус ажахыда үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо ниитын адууhа малда горитой ехэ үбhэ тэжээл бэлэдхэгдээ.

hаяшаг совхозой механизаторнууд, луговодууд, овощ ургуулагшадай зүблөөн дээрэ социалис мүрысөөнэй дүн гүүд согсологдожо, мүрысөөндэ шалгарагшад тодоруулагдаба.

Ороohото, силосэй ургамалнуудые, куузику, зелёнко хуряаха хүдэлмэреэ болзортонь, hайн шанартайгаар үнгэргэhэн тракторно-таряан ажалай хоёрдохи бригада бусад соohоо онсо шалгаржа, нэгэдэхи hуури эзэлээ. Тус коллектив 18196 центнер ороohо хуряаhан, 2300 тонно силос дараhан, 12420 центнер үбhэ hүрилhэн, мүн баhа таряалан дээрэхи бүхы hолоомоёо сагтань соможо, хорёолжо абаhан байна. Гадна бригада тарилгын үрэhэ сэбэрлэхэ, хаажа абаха түсэбөө 120 процент дүүргээ. Совхозой дирекци, партком, рабочком оролдосотой ажалаараа онсо шалгарhан бригадада дамжуулгын Улаан туг барюулаа. Бригадир Х. Н. Бадмацыреновые амаралтын байшанда ошохо түлөөhэгүй путевкоор шагнаhан байна. Нэгэдэхи отделени хоёрдохи hуурида гараа.

Луговодуудай звенонуудай дунда М. И. Шевченкын хүтэлбэрилдэг звено нэгэдэхи hуури эзэлбэ. Звеногой гэшүүд 496 гектар сабшалангай гектар бүриhөө дунда зэргээр 19,3 центнер үбhэ абаа. Эдэ нүхэднай бүхыдөө 9836 центнер үбhэ хуряажа абаа юм. Энэнь отделенидэ бэлэдхэгдэhэн бүхы үбhэнэй 71 процент болоно. Звено мүнгэн шанда хүртэжэ, звеное даагша нүхэр Шевченко түлөөhэгүй путевкоор шагнагдаа. Дүршэлтэй луговод Д. Б. Ракшаевай звено хоёрдохи hуури эзэлээ. Хоёрдохи отделениин механизатор А. Ефимов силоснэ ургамалнуудые хуряалга дээрэ түрүүлжэ, магтаал hайшаалда хүртээ. Энэ нүхэр 185 гектарай ургаса хуряажа, 1590 тонно силос дараа. Энэ шухала хүдэлмэридэ хүдэлhэн автомашинын жолоошод Г. Кондаков, А. Селезнев гэгшэд хамта хүдэлдэг нүхэд соohоо онсо шалгараа. Тэдэнэр туд тудтаа 275 тонно набша намаа зөөхэ уялгатай аад, 514—391 тонно шэрэhэн байна.

Таряа хуряалга дээрэ хүдэлhэн комбайнернууд соohоо дүй дүршэлтэй механизатор Доржиев түрүүлбэ. Энэ нүхэрнай богонихон болзорто 400 гектар хуряажа, 4961 центнер ороohо сохиhон байна. Куузику ургуулагшадай дунда А. С. Ивановой звено эрхимлээ. Звено гушан гектар дээрэhээ 11640 центнер куузику хуряажа абаа.

Үйлэдбэриин түрүүшүүл совхозой дирекци, партком, рабочкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаа.

— Ажахымнай таряашад туйлаhан амжалтаараа дашуураад, hанаагаа амаржа, миин hуунагүй. Эхэнхи механизаторнуудай трактор, газар элдүүрилхэ кэ заhабарилгада хаб[...]сана, ерэхэ жэлэй [...] тухай бүри мүнөөнhөө [...]лаа табина. Луговод[...] даажа байhан участо[...] шалан дээрээ наг шэб[...] гажа тарааха ажалаа [...] гаряагүй ябуулна, — гэ[...] хозой главна агроно[...] Евсеев хөөрэнэ.

— Совхозой сабшала[...] ряалан дээрэ шэбхэ г[...] тусхай отряд хүдэлж[...] лэнхэй. Энэ отрядай [...] дэ мөөртэ 5, гусени[...] трактор үгтэнхэй. Му[...] наг шэбхэ ашажа [...] оньhон түхеэрэ[...] трактор эндэ бии. Энэ хүдэлмэриие дүй дүршэ[...]тэй механизатор Алексе[...] сильевич Литвиненко [...] бэрилнэ. Отряд нояб[...] кабрь hаранuудта 350[...] ноhоо бага бэшэ наг [...] сабшалан, таряалан [...] гаргаха юм. Тэдэнэр [...] хоёрдохи отделениин [...] ланда наг шэбхэ га[...] шэрэнэ, — гээд со[...] агроном-мелиоратор Р[...]чинский агрономой хэ[...]дэ нэмэбэ.

Б. ЛАЙДАП[...]
Хориин аймаг.

ИНДИИН ПРЕМЬЕР-МИНИСТРЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

...ноябриин 29. (...тусхай корр.). ...эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев ...Республикын Премьер-Министр Индира Гандиин ...элдэ энэ үдэр СССР-эй ...сольстводо обед эмхидхэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй ...дын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Казахстанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Д. А. Кунаев, мүн Л. И. Брежневтэй Инди ошолдоhон бусад тушаалта нюурнууд обедэй үедэ байлсаба.

Индиин талаhаа — гадаадын хэрэгүүдэй министр Сваран Сингх, министрнүүдэй кабинедэй бусад гэшүүд, Индиин Национальна конгресс гэжэ партиин, Индиин Компартиин хүтэлбэрилэгшэд, элитэ политическэ болон олониитын ажал ябуулагшад байлсаба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев обедэй үедэ үгэ хэлээ.

Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгэ

...дэтэ г-жа Премьер-...стр!

...дэтэ айлшад!

...эд!

...днэр бүгэдэ эндэ байhан совет хүнүүд Танние, Премьер-Министр, мүн ...й сугтаа ажалладаг хү...е совет посольстводо ...алха болоhондоо баяр...бди. Инди нютагта ма... байха саг дүүрэхэ тээ...дүтэлбэ. Тиимэhээ би ...улзалгаар дашарамдуу... Танда, г-жа Премьер-...стр, Индиин правитель..., бүхы энэдхэг арадта ...ние урин дулаанаар хү...абажа, айлшалуулhа...ай түлөө үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэнэб.

...нютагта манай байха ...хүн зонойнь Совет ...до, совет арадта үнэн ...hөө талархадаг, ха... нүхэсэхые хүсэдэг ...ниинь айхабтар элеэр, ... халуунаар үзэгдөө. ...эг арадай энэ мэдэрэ... танай дулаан уларил...е халуун дулаан бай...а.

...э урдын нэгэ энэдхэг ...ые намда хүн хөөрэhэн «Хүршэтэеэ нүхэсэхын ...да эгээл богони ямар байхаб?—гэжэ нэгэ сэсэн ...өө асууба ха. Тэрэнь ...э харюусаhан гэхэ: ...нүүдэй урда урдаhаа ...а байhан замынь лэ ...э зам байхал даа». ... тиимэ замаар, hайн ...элтэйгээр ханилан нү...э замаар манай ара... ябажа байна гэжэ хэ...э боломоор. Совет хү... хэн нэгэнэй хани нүхэ...дурадхахадань — нүхэ... hайниие хэхэдэнь — ...хэдэг, этигэн найдаха... — найдадаг юм. Бидэ... Индитэй hайн харилсаатай болоhоноо үндэрөөр сэгнэжэ холбоо харилсаагаа улам нягта, улам хани халуун болгохын тулада өөрынгөө талаhаа дулдыдаха бүхы юумые хэхэбди.

Совет-энэдхэг харилсаан тусгаар янзын харилсаан юм гэжэ хэлэхэ эрхэтэйбди гэжэ hананаб. Энэ тусгаар янзань юун бэ гэхэдэ, манай хани барисаан үнинэй уг заншалтай, мүн холбоо харилсаамнай дээдэ зэргын хэмжээндэ хүрөө. Мүн үшөө юун бэ гэхэдэ, манай оронние нэгэдүүлжэ байгаа хани барисаан бидэнние хүн түрэлтэнэй бусад хубиhаа илгадаггүй, харин бүхы дэлхэй дээрэхи байдал hайжаруулха ниитэ хэрэгтэ hайн оруулалта хэхэ ябадалдамнай туhална гэжэ онсолон тэмдэглэхээ hанаа hэм.

Табан үдэрэй туршада хамтаараа тон ехэ ажал хээбди. Тиихэдээ нилээд олон асуудалнуудые, тэрэ тоодо Азида хабаатай асуудалнуудые хаража үзэбэбди. Энэ агууехэ түби дээрэхи байдалые тогтууритай болгохын, мүн тэгшэ эрхын, гүрэн бүхэнэй бүрин эрхые хүндэлhэнэй, аюулгүй байдалые найдамтайгаар хангаhанай үндэhөөр бүхы гүрэнүүдэй хоорондо эбтэй амгалан харилсаа тогтоохын тулада манай хоёр гүрэнэй саашадаашье ехэ хүсэлэл оролдолго гаргаха байhыемнай энэ зүбшэн хэлсэлгэнүүд дахин гэршэлээ.

Урда Азидахи байдалые Индиин талаhаа сэгнэлтые бидэнэр ехэтэ hонирхон шагнаабди. Азиин урда хубида тогтууритай амгалан байдал тогтоохо гэжэ Индиин тон ехээр эрмэлзэжэ байдагыень Советскэ Союз ойлгожо дэмжэнэ. Үйлэ хэрэгүүдэй эгээл иимэ шэглэлээр хүгжэхэ ябадалда туhалха гэжэ бидэнэрэй хододоо эрмэлзэдэг байhамнай мэдээжэ. Тиимэhээ Премьер-Министр Индира Ганди болон Премьер-Министр Бхутто хоёрой гараа табиhан энэдхэг-пакистан хэлсээе амаршалан дэмжээ hэмди. Азиин эндэхи хубиин гүрэнүүдэй—Инди, Пакистан, Бангладеш гурбанай хоорондо үнэхөөрөө hайн харилсаанай тогтохые бидэнэр халуунаар хүсэнэбди.

Эб найрамдал тогтонижуулха, түгшүүрилтэ байдал hуларуулха тухай асуудалаар Советскэ Союз Инди хоёрой адли hанамжа баримталдагынь манай хэhэн хэлсээнэй үедэ үшөө дахин гэршэлэгдэбэ гэжэ ехэ сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэнэбди.

Тогтууритай бодото эб найрамдал хадаа имагтал демократическа шэнжэтэй эб найрамдал, үнэн зүб шэнжэтэй эб найрамдал байха ёhотой. Хоёр талаhаа адли ехэ хүсэтэй байжа, үрдилдэн мүрысэн байбал лэ, эб найрамдал туйлажа болохо гэжэ hүүлэй үедэ зарим хүнүүд хэлэдэг болонхой. Бидэнэрэй hанахада, эб найрамдал хадаа дэлхэйн бүхы оронуудай бүрин эрхые, хуулита ашаг туhые хүндэлhэнэй үндэhөөр лэ тогтоогдохо ёhотой. «Ехэшье», «багашье» ороной, ямар нэгэн политическэ бүлэглэлдэ ородогшье, үгышье ороной хуулита эрхэнүүд заатагүй хүндэлэгдэхэ ёhотой. Хүсэнэй тэнсүүри гээшые бүри нарин аргаар тааралдуулха гэжэ оролдохо бэшэ, харин уласхоорондын харилсаанhаа хүсэ хэрэглэхэ ябадалые усадхаха ёhотойбди. Тиигэхын тулада бүхы гүрэнүүдэй бүтэмжэтэй ябуулгыень нэгэдхэхэ шухала.

Индиин Премьер-Министртэй болон гүрэнэй бусад ажал ябуулагшадтай хэhэн хэлсээнэй үедэ бидэнэй hайнаар үгэеэ ойлголсоhон ябадалнай юрэ бусын ушар бэшэ гэжэ тоолонобди. Юундэб гэхэдэ, совет-энэдхэг харилсаанда бэе бэедээ найдаха гээшэ тон юрын хэрэг болоhон, энэ ушар үгэеэ бэлэхэнээр ойлголсоходо туhална бшуу. Эб найрамдал, хани барисаан болон холбоо харилсаан тухай договорой ехэ удха шанартай байhаниинь, тэрээнhээ уламжалан гараха бүхы арга боломжонуудые хоёр талын гүйсэд ашаглахаар эрид шиидэнги байhаниинь дахин харагдаа. Манай харилсаан тухай договорто тунхаглагдаhан гол ёhонууд шэнэ шэнэ бодото хэрэгүүд болон бэелжэ байнхай.

Эдэ үдэрнүүдтэ ехэ юумэн хэгдэбэ гэжэ тоолонобди. Хэдэн шухала, туhатай хэлсээнүүдтэ гар табигдаа. Тэдэ хэлсээнүүд элдэб талаар ойрын жэлнүүдтэ манай харилсаха гол шэглэлнүүдые тодорхойлно.

Манай оронуудай экономическа болон научно-техническэ талаар харилсаха хэрэгтэ ехэ арга боломжо нээгдэбэ. Бидэнэр энэ талаар байдалай ямар байhые хаража үзөөд, хэдэн шухала асуудалнуудые шиидхэхэ тодорхой арга зам хараалхаhаа гадна, ерээдүй сагта — 1975—1980 онуудта, мүн тэрэнhээ саашанхи болзортоншье холбоо харилсаа бэелүүлхэ шэглэлнүүдые тодорхойлбобди. Тиин Советскэ Союз болон Индиин хоорондохи экономическа холбоо харилсаае шэнэ шатада гарган хүгжөөхэ гэжэ бидэнэй нэгэн hаналтай байhамнай тон шухала. Манай оронуудай хоорондо ажахын талаар улам ехээр хамжан хүдэлмэрилхэ, удаан болзорой, ехэ хэмжээнэй хэдэн проектнүүдые бэелүүлхэ гэжэ хараалагдаа. Эдэ бүгэдэ манай оронуудай хоёр арадай аша туhада зорюулагдаха гэжэ этигэнэбди.

Советскэ Союз болон Индиин түсэблэлгын органуудай харилсан ажаллаха тухай хэлсээндэ манай оронуудай түлөөлэгшэд гар мүн лэ табиба. Ниитын ондо ондоо байгуулалтатай, ондо ондоо үндэhөөр эмхидхэгдэhэн экономикотой хоёр гүрэнэй түсэблэлгын органууд хайшан гээд хамтаран ажаллажа шадаха юм гэhэн асуудал гаргажа болохо. Гэбэшье гар табигдаhан хэлсээнэй онсо өөрэ зүйлынь юуб гэхэдэ, тэрэ хадаа совет экономикын социалис шэнжэ шанарые, мүн Индиин экономикын түсэбэй ёhоор хүгжэхэ хараае, эндэ томохон гүрэнэй секторэй бии байhые хараада абана бшуу.

Бидэнэр Советскэ Союзда hаяар энэ жэлэй ажахын дүнгүүдые согсолжо, ерэхэ жэлэй түсэбэй проектые зүбшэн хэлсэхээ байнабди гэжэ таанадта дуулгаhуу. Тэрэшэлэн 1990 он хүртэр оронгой арадай ажахын хүгжэхэ холын хараата түсэбые баймга табижа эхилхэбди. Совет социалис общественые саашадань хүгжөөхэ зорилгонуудhаа дулдыдуулан, энэ түсэбөө табиха байhамнай ойлгосотой. Гэбэшье эдэ зорилгонуудые шиидхэлгые эб найрамдал батадхаха, элдэб оронуудтай, түбхын түрүүндэ аха дүү социалис гүрэнүүдтэй али алиндаа ашатай туhатай холбоо харилсаа хүгжөөхэ ябадалтай нягтаар холбохо ёhотойбди. Мүн тэрэшэлэн Индитэй саашадаа холбоо харилсаагаа үргэдхэхэ тухай асуудалай манай түсэбүүд дотор ехэ hуури эзэлхэ байhаниинь дамжаггүй.

Өөрынгөө национальна бүрин эрхые, газар дайдынгаа ойроо хүртэшэгүй байлгые, бэеэ даанхай политическэ хараа шугамаа хангахын тулада Индиин правительствын оронойнгоо аюлгүй байдалые бэхижүүлхэ гэжэ эрмэлзэжэ байhыень hайн ойлгонобди, хэлсээнэй үедэ энэдхэг тала энээн тухай мэдүүлээ.

Мүнөө танай нютагта айлшалхадаа, хани барисаата энэдхэг арадай ажабайдал тухай шэнэ юумэнүүдые мэдээбди, национальна хүгжэлтын, экономическа бэеэ даанхай байдалаа бэхижүүлхэ, социальна хубилалтануудые үргэдхэхэ замаар тэрэнэй урагшаа дабшахаар эрид шиидэнги байhыень харабабди.

Манай эндэ ерэжэ, Индиин хүтэлбэрилэгшэдтэй хэhэн хэлсээнэй үрэ дүнгынь тон hайн байба гэжэ, хүндэтэ нүхэд, би үнэн зүрхэнhөө хэлэжэ шадаха байнаб. Эндэ хэгдэhэн хэлсээнэй үрэ дүнгүүд совет-энэдхэг хани барисаае хүгжөөлгэдэ шэнэ ехэ алхам болохо юм гэжэ хэлэхэдэ, хэтэргэhэн ябадал болохогүй гэжэ hанагдана. Гүрэн хоорондын холбоо харилсаае бүтэмжэтэй тээшэнь хүгжөөхэ зорилгоор гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй сэхэ уулзалгань ямар ехэ удха шанартайб гэжэ эдэ бүгэдэ харуулна.

Индиин Республикын Премьер-Министр госпожа Индира Гандие Советскэ Союзда айлшалуулжа амаршалхые үнэн зүрхэнhөө хүсэнэбди гэжэ энээнтэй дашарамдуулан хэлэхэ байнаб. Манай орондо албанай хэрэгээр ошохо гэhэн уряалые госпожа Индира Ганди хүлеэн абаа.

Бидэнтэй хани барисаата Индиин түлөө, агууехэ энэдхэг арадай түлөө, тэрэнэй элитэ ехэ хүтэлбэрилэгшэ Премьер-Министр госпожа Гандиин элүүр энхын, амжалтын түлөө намтай хамта духаряа барилсахые үгынгөө түгэсхэлдэ та бүгэдые гуйнаб.

Үгэ хэлэhэнэйнгээ hүүлээр Л. И. Брежнев Илья Глазунов гэжэ мэдээжэ совет уран зураашын зураhан Индира Гандиин портредые дурасхаалай бэлэг болгон тэрээндэ барюулба.

***

Премьер-Министр Индира Ганди харюугай үгэ хэлээ.

Индира ГАНДИИН хэлэhэн үгэ

Хүндэтэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь!

Хүндэтэ совет нүхэд болон энэдхэг нүхэд!

Таанарай манай уряалые хүлеэн абажа, үсөөн үдэрөөршье hаа, манай ниислэлдэ ерэhэндэтнай тон ехээр баярлабабди, аза жаргал үзэбэбди.

Манай хани барисаае улам гүнзэгырүүлжэ, бэе бэеынгээ hанамжа бодолнуудые hайнаар мэдэдэг болохо хэрэгтэ иимэ уулзалганууд ехэ удха шанартай гэжэ тоолонобди. Танай эндэ ерэhэнэй ашаар манай арад зон Тантай hайн танилсаха арга боломжо олоо. Мүн Таншье энэ богонихон болзор соо манай орон Инди тухай ехые мэдэжэ абаа бэзэт гэжэ найданабди. Манай оронуудай хоорондын харилсаан болон уласхоорондын оршон байдалда хабаатай асуудалнуудые бидэнэр зүбшэн хэлсээбди. Уласхоорондын асуудалнуудаар манай баримталдаг hанамжанууд тон ойро дүтэ байна гэжэ тэмдэглээбди.

Уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые hуларуулха тушаа хэдэн олон үүсхэлэй гаргагдаhые үнгэрhэн hарануудай туршада бидэнэр үзөө hэмди. Гэбэшье манай бүмбэрсэгэй хэдэн нютагуудта шахардуу шанга байдал үшөөл бии байhаар. Эгээл энэ ушарhаа бидэнэр хододоо бэе бэеынгээ hанал бодолнуудтай танилсажа, эб найрамдалай болон холбоо харилсаанай талаар илангаяа танай агууехэ ороной зүгhөө ямар алхамуудай хэгдэжэ байhые мэдэжэ байха зэргэтэйбди. Тиигэбэл лэ энэдхэг арад энэ хүсэлэл оролдолгодо өөрынгөө хубита оруулжа шадаха байна бшуу.

Танай эндэ ерэлгэ, мүн хэhэн хэлсээнүүдтнай үрэ ехэтэй, манай ороной арадуудта айхабтар туhатай байба. Танай ерэhэнэй ашаар, бидэнэр хоорондохи харилсаанайнгаа удха шанарыень онсолон тэмдэглэхэ, манай хэhэн хэлсээнүүдэй удха шанарые, эб найрамдал, хани барисаан болон холбоо харилсаан тухай манай договорой удха шанарые тэмдэглэхэ арга боломжо олообди. Мүн эдэ хэлсээнүүд зарим асуудалнуудые тодолжо, ушар байдалай үнэндөө ямар байhые ойлгохо арга олгобо.

Танай арадай туhаламжаар манай арад зон нилээд ехые туйлаа гэжэ тоолонобди. Манай арад элдэб асуудалнуудые шиидхэжэ, шэнэ общество амжалтатайгаар байгуулхын тулада ямаршье хохидолдо орохоор бэлэн гэжэ бидэнэр этигэдэгбди.

Манай гаталха зам бэрхэтэй. Нёдондо манай орондо ехэ хэсүү жэл болоо. Гэбэшье мүнөө манай арад зон дэбжэлтэтэйгээр, абьяас зоригтойгоор бэрхэшээлнүүдые дабана. Энэ талаар совет арад мэтэ манай нүхэдүүдэй зүгhөө туhаламжа абана. Эрхим hайн ерээдүй байдал туйлахын тулада манай гаргажа байhан хүсэлэл оролдолгодомнай совет арад туhална.

Эдэ үдэрнүүдтэ бүхы дэлхэй, г-н Генеральна секретарь, Танай эндэ ерэhэн ушарта, манай ниислэлдэ, манай хэhэн хөөрэлдөөнүүдтэ анхаралаа хандуулаад байна. Энэньшье ойлгосотой. Юундэб гэхэдэ, танай агууехэ ороной, мүн г-н Генеральна секретарь, Та мэтын элитэ ехэ хүтэлбэрилэгшын бүхы ажал ябуулгань, hанал бодолынь бүхы дэлхэйн хубиин заяанда нүлөө заатагүй үзүүлхэ байна бшуу. Манай арадуудай хоорондын хани барисаан эб найрамдал болон үнэн зүб хэрэгэй аша туhада, уласхоорондын байдалай хүгжэлтэдэ hайн нүлөө хододоо үзүүлдэг байhан, саашадаашье үзүүлхэ юм.

Генеральна секретарь нүхэр Брежневэй элүүр энхын түлөө хундага үргэжэ, энхэ тайбан байдалай аша туhада гаргажа байгаа үүсхэлнүүдэйнь амжалта түгэлдэрөөр бэелхыень юрөөхыем зүбшөөгыт.

Агууехэ совет арадай түлөө, манай оронуудай хани барисаанай түлөө, совет айлшад болон Совтскэ Союзай хүтэлбэрилэгшэдэй элүүр мэндын түлөө духаряа үргэхыем зүбшөөгыт.

Л. И. Брежнев болон Индира Гандиин хэлэhэн үгэнүүд ехэ анхаралтайгаар шагнагдажа, хэдэн дахин альга ташалгаар угтагдаhан байна.

Обед халуун дулаан, нүхэдэй ёhоной оршон байдалда үнгэрөө.

(ТАСС).

...СФСР-эй ...ЕРХОВНО СОВЕДТЭ

...адай ажахые хүгжөөхэ ...эй түсэбэй проект, ...СР-эй 1974 оной гүрэ... бюджедэй проект ...СР-эй Министрнүүдэй ...т ноябриин 29-дэ хараузөө.

...ПСС-эй XXIV съездын ...хэбэринүүдые бодотоонь бэелүүлэн, Россин ...рациин ажалшад түсэб...абан жэлэй үнгэрhэн гур... жэлэй турша соо ...СР-эй экономико саашахүгжөөхэ, хүн зоной ...л hайжаруулха талаар ...амжалтануудые туйлаа ... элидхэлшэд—РСФСР-Госпланай түрүүлэгшэ ...І. Герасимов, РСФСР-эй ...нсын министр А. А. ...озников болон элидхэл...тушаа үгэ хэлэhэн хү...тэмдэглэбэ. Национальолзо доход—17,1 процэр, союзно-республиканска республиканска ба ...гай мэдэлэй промыш...остиин үйлэдбэриин хэм...—13,6 процентээр, про...ленностьда — 13,8 про...эр, барилга дээрэ ажа... бүтээсэ 16 про...эр дээшэлhэн байна. ...итальна барилгын ехэ ...рамма бэелүүлэгдээ. Гү...й ба кооперативна ху...даа наймаанай эд бараа... эрьесэ — 18,3 процен...улад зоной ажаhуудал ...лгын хэмжээн 30,2 про...ээр дээшэлээ, хүн зоной ...эсэдэ бодото олзо доход ...процентээр нэмээ.

...үдөө ажахые хүгжөөхэ ...программа партиин за...сэхээр бэелүүлhэнэй ...р энэ жэлдэ сагай ула...й таарамжатай бэшэ ...ашье hаань, урда ур... жэлнүүдэйхиhээ hураг... ехэ—3 миллиард 174 ...лион пүүд ороohо тарян ...нагдажа, гүрэндэ худал...аhан байна. ...ндэгэ, ноohо гүрэндэ ху...даха жэлэй түсэб дүүр...ээ. hү, мяха бэлэдхэхэ ...б дүүрэжэ байна. Кол...совхозуудта мал ажалай ...уктнүүдые үйлэдбэрил...хэдхэгдээ, үхэр малай ...толгой олошоруулагдаа, ...энэй ашаг шэмэ дээшэ...гдээ.

...хэтэй хамта түсэбтэ та... жэлэй түрүүшын гурбан ...эй турша соо Россин ...рациин арадай ажахые ...жөөлгэдэ горитой дутаг...нууд үзэгдэhэн байна. ...радай ажахые хүгжөөхэ ...эй түсэб, РСФСР-эй ...4 оной гүрэнэй бюджет ...истрнүүдэй Совет абаба. ...ай ажахын бүхы hалба...уудые саашадань хүг...э, тодорхойлон хэлэхэ... промышленна продукци ...лэдбэрилгэ, нёдондо жэ...итэй жэшэхэдэ, 5,6 про...ээр дээшэлхэ байна. ...ышленностьда — 5,3 процент, барилга дээрэ ажалай бүтээсэ 6,5 процент дээшэлүүлэгдэхээр хараалагдана.

Арадай ажахые, социально-соёлой хэмжээ ябуулганuудые хүгжөөлгэдэ мүнгэ hомололго ехэдхэхээр хараалагдаа.

Хүдэлжэ байгаа предприятинуудай үйлэдбэриин хүсэ гүйсэд дүүрэнээр ашаглалгада, баригдажа байгаа предприятинуудые дары түргөөр ашаглалгада оруулалгада, технико-экономическа дүнгүүдтэ, эрдэм наукын, техникын туйлалтануудые арадай ажахын бүхы hалбаринуудта үргэнөөр ашаглалгада, үйлэдбэриин технологи hайжаруулгада, тэрэнэй техническэ хэмжээе дээшэлүүлгэдэ гол анхарал хандуулагдаба.

Үйлэдбэри хүгжөөхэ, тэрэнние тусхай шэглэлтэй болгохо, энээнэй үндэhөөр промышленна предприятинуудай, нэгэдэлнүүдэй үйлэдбэриин соёл болбосоролые саашадань дээшэлүүлхэ шухала гэжэ баталагдан абтаhан тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ.

Арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгые саашадань үргэдхэхэ, эдэнэй шанар hайжаруулха талаар тодорхой хэмжээнүүдые абахыень Министрнүүдэй Совет, министерствэнүүдэй, албан зургаануудай хүтэлбрилэгшэдые уялгалаа.

Энэ жэлэйхиhээ ороohо таряа —3 процентээр, наран сэсэг ба овощ—10 процентээр, мяха — 8 процентээр, hү—5 процентээр, үндэгэ ба ноohо үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ худалдалгые 4 процентээр дээшэлүүлхые түсэбөөр хараалагдана. Хүдөө ажахын бусад продуктнуудые гүрэндэ тушаалга нилээд дээшэлүүлэгдэхэ байна.

Арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые, РСФСР-эй 1974 оной гүрэнэй бюджедые РСФСР-эй Верховно Соведэй харалгада табихые Министрнүүдэй Совет тогтоогоо.

Министрнүүдэй, албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, автономито республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдэй, хизаарнуудай гүйсэдхэхэ комитедүүдэй, областьнуудай гүйсэдхэхэ комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй заседанида хабаадаhан байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев Министрнүүдэй Соведэй заседани дээрэ үгэ хэлэбэ.

(ТАСС).

ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ РАДИО Хилын саанаhаа

ПХЕНЬЯН

Совет делегациин КНДР-тэ ерээд байhан тухай

ТАСС

Экономическа ба научно техническэ асуудалнуудаар Советскэ Союзай, Корейн правительствануудай хоорондын зүбшэлэлтын комисси ээлжээтэ сессиин хүдэлмэридэ хабаадаhан СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо И. Т. Новиков түрүүтэй Совет правительственна делегаци Корейн Демократическа Республика соогуур ябаhан байна. Тиихэдээ тус делегаци Паньмыньчжондо, Кэсондо, мүн Хамхында хүрэжэ, хүнгэдэ машина бүтээлгын Реньсонско заводой, виналоново заводой үйлэдбэритэйнь танилсаа.

БЕЛГРАД

Республикын үдэрэй хүндэлэлдэ

ТАСС

Республикын үдэртэ, фашизмда эсэргүүгээр тэмсэдэг Югославиин Арадай сүлөөрэлгын вечэй хоёрдохи сессиин 30 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан 30 жэлэй урда тээ шэнэ Югославиин үндэhэ hууриин табигдаhан Яйц хотодо болобо.

СФРЮ-гэй президент, СКЮ-гэй түрүүлэгшэ Иосип Броз Тито суглаан дээрэ үгэ хэлээ. 30 жэлэй турша соо орон дотор болоhон гүнзэгы ехэ хубилалтанууд тухайда тогтожо хэлэхэдээ, шэнэ социалис Югослави хүгжөөлгэдэ ажалшадай ехэ амжалтануудые туйлаhан тухайнь тэмдэглэhэн байна. Хүдэлмэришэн ангиин нэгэн ниитэ революционно манлай — Югославиин Коммунистнуудай Союзын үзэл суурталай ба эмхидхэлэй талаарнь бэхижүүлхэ ехэ удха шанартай байна гэжэ И. Броз Тито мэдүүлээ.

ГАВАНА

КПВ-гэй делегаци—Кубада

ТАСС

Кубын Компартиин ЦК-гай уряалаар эндэ ерээд байhан КПВ-гэй генеральна секретарь Джон Голлан түрүүтэй Великобританиин Компартиин делегаци Кубын Залуу коммунистнуудай Союзай национальна комитедтэ хүрэбэ. Эндэ болоhон хөөрэлдөөнэй үедэ СМК-гай национальна комитедэй нэгэдэхи секретарь Луис Орландо Домингес Кубын комсомолшуудай зорилгонууд тухай хөөрэбэ.

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр Индидэ ерээд бусалгын дүнгүүдтэ дэлхэйн хэблэл анхаралаа үргэнөөр хандуулна. Дели хотодо совет-энэдхэг хамтын документнүүдтэ гар табилга тухай мэдээсэлнүүдые газетэнүүд эли газарнуудтаа тунхаглана. Индиин Республикын хоёр палатын хамтын заседани дээрэ Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгэдэ бүхы түбиинүүдэй оронуудай хэблэл гол анхаралаа хандуулжа, энээние уласхоорондын ехэ удха шанартай хэрэг болоно гэжэ тэмдэглэнэ. Энэнь дэлхэйн оршон байдал hайжаруулха, бата эб найрамдал хангаха, уласхоорондын түгшүүрил hулаpуулха, харилсаа холбоо хүгжөөхэ тухай ехэ анхарал оролдолгоор нэбтэрэнхэй.

Л. И. Брежневые хани ёhоной хөөрэлдөөнүүдые хэжэ дүүргэлгэдэ, Индиин парламент дээрэ хэлэhэн үгэдэ Делиин газетэнүүд ехэ hуури үгэнэ.

«Азидахи аюулгүй байдал хамтаараа хангалгада бүхы дэлхэй дээрэ ехэ анхарал хандуулагдадаг боложо байна,—гээд «Таймс оф Индиа» газетэ тэмдэглэнэ.—Советскэ Союз энэ hанал бодолые эрид шууд хамгаална».

Л. И. Брежнев Индиин парламент дээрэ үгэ хэлэхэдээ, шахардуу байдал hулаpуулха, Азида, мүн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха шухала байна гэжэ тэмдэглээ гээд Парижай «Юманите» газетэ бэшэнэ.

Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгэнүүдые тунхаглахадаа, гадаадын олохон газетэнүүд Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал гуримшуулха тухай хэлэhэн үгэнүүдыень онсолон тэмдэглэнэ. Дүтын Зүүн зүгтэ шуhа адхаралгата дай зогсоожо, бата эб найрамдал хангахын тула хойшолуу лашагүй хэмжээнүүдые абахаар уряалаа гээд «Нью-Йорк дейли ньюс» газетэ тэмдэглэнэ.

Араб гүрэнүүдэй толгойлогшонорой Алжирта болоhон зүблөөнэй дүнгүүдые гадаадын хэблэл шэнжэлнэ.

США-гай ба Баруун Европын оронуудай хоорондохи харилсаанай муудажа байhан асуудалнуудта «Вашингтон пост» газетэ дэлгэрэнгыгээр тогтоно.

(ТАСС).

УЛААН-БААТАР

МЭРГЭЖЭЛТЭДЫЕ БЭЛДЭДЭГ ГУЛАМТА

ТАСС

Чойбалсан хотодохи техническэ мэргэжэл олгохо шэнэ училищние «эрхим» гэhэн сэгнэлтэтэйгээр гүрэнэй комисси баярай оршон байдалда абаба. hуралсалай үйлэдбэриин кабинедүүдтэй, лабораторинуудтай, үргэн экрантай кинозалтай, столовотой, спортын залтай гол корпус, hурагшадай байха хамтын хоёр байра, багшанарай ажаhууха гурбан байшан гэр эндэ бии.

Энэ hургуули шэнэ түхеэрэлгээр, туhалбариин хэрэгсэлнүүдээр хангагданхай. Автомобильнуудай, хүдөө ажахын машинануудай, бусад оньhото техникын 70 гаран агрегат, узел hуралсалай стенднүүд дээгүүр табигданхай. Хүдөө ажахын дүй дүршэлтэй ажалшадые—трактористнуудые, комбайнернуудые, жолоошодые, слесарьнүүдые, электрикүүдые училищи бэлдэхэ байна.

Советскэ Союзай туhаламжаар Монголой Арадай Республикада техническэ мэргэжэл олгохо училищинууд олоор байгуулагдаа. Эдэнь арадай ажахын бүхы hалбаринуудта шухала хэрэгтэй национальна кадрнуудые бэлдэлгэдэ туhатай нүлөөлхэ юм. hүүлэй юhэн жэлэй турша соо Советскэ Союзай туhаламжаар баригдаhан hургуулинуудта 20 мянга гаран хүн hуража, мэргэжэл олоhон байна.

УЛААН-БААТАР

МОНЦАМЭ-гэй мэдээсэл

ТАСС

Дипломатическа харилсаа тогтоожо, МНР-эй, Канадын правительствануud посольствонуудаа эльгээлсэхые шиидхээ гэжэ МОНЦАМЭ агентство мэдээсэбэ.

УЛААН-БААТАР

Бүхэмонголой түрүүшын конкурс

ТАСС

Эртэ урдын, үргэн баян ёhо заншалтай Монгол орондо уянгата hайхан дуунай үндэрөөр сэгнэгдэдэг байhыень мэргэжэлтэ дуушадай Улаан-Баатарта болоhон конкурс үшөө дахин элирхэйлэн харуулба. Ниислэлэй ба аймагай театрнуудай, арадай ансамбльнуудай, соёлой ордонуудай уран бэлигтэнэй коллективүүдэй 40 бэрхэ дуушан энэ конкурсдо хабаадаhан байна. Эдэнэр долоон хоногой турша соо лауреадай нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө ехэ оролдолго гаргаба. Гүрэнэй оперо, баледэй театрай дуушан Уртнасан, Сүхэ-Баатар хотын соёлой ордоной дуушан Оюун нэгэдэхи hууринуудые эзэлбэ. Конкурсдо хабаадаhан үшөө 10 хүн лауреадай нэрэ зэргэдэ хүртөө.

Манай артистнуудай бэлиг шадабариин улам ургажа байhые бүхэмонголой түрүүшын конкурс харуулхаhаа гадна, бэлигтэй бэрхэ залуу хэдэн дуушадые элирүүлээ гэжэ жюриин түрүүлэгшэ МНР-эй арадай артист Пүрэвдорж ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ. Уласхоорондын конкурснуудай программаар энээние үнгэргэхөөр шиидээ hэмди. Национальна композиторнуудай арадай дуунуудые, национальна опернуудhаа аринуудые, ородой ба дэлхэйн классикын зохёолнуудые, совет композиторнуудай дуунуудые гүйсэдхэхэ ёhотой байба. Конкурсдо хабаадагшадай олонхид урдаа табиhан зорилгонуудаа дүүргэжэ шадаа. Иимэ конкурснуудые 3—4 жэл болоод лэ үнгэргэжэ байхые шиидхээбди. Тэрэ ороной соёлой ажабайдалда ехэ ушар хэрэг боложо, олоной анхарал татаhан, hонирхол үүсхэhэн байна.

ВЕНЭ

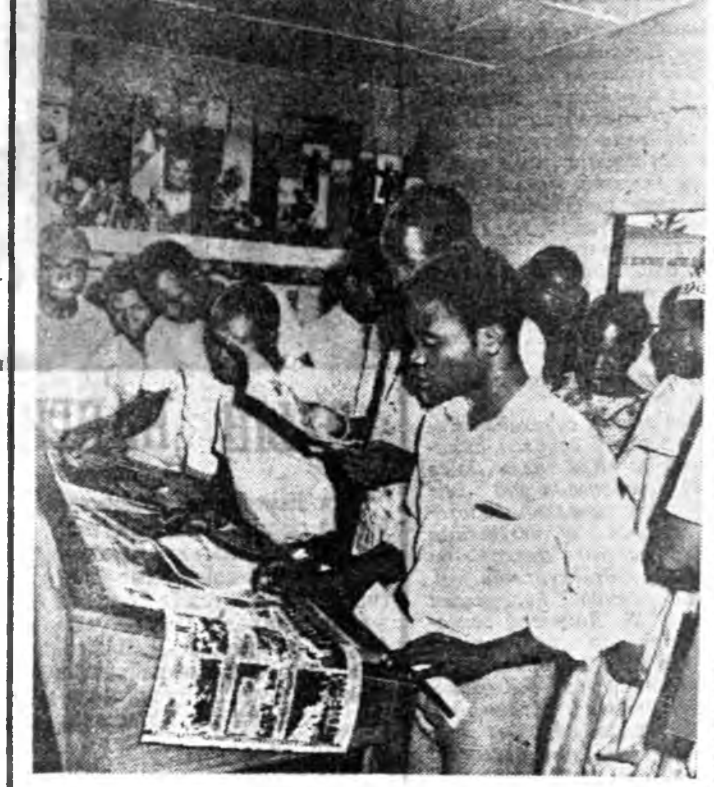
ШУХАЛА ҮҮСХЭЛ

ТАСС

«Зүүн ба баруун оронуудай харилсаандахи шэнэ эдэбхи үүсхэлнүүд» гэhэн темээр уласхоорондын хуралдаан 1974 оной ноябрь hарада эндэ үнгэргэгдэхэ. Бэлэдхэлэй комитедэй ноябриин 29-дэ Венэдэ болоhон заседани дээрэ иимэ шиидхэбэри абтаhан байна.

Австриин, Болгариин, Великобританиин, Венгриин, ГДР-эй, Италиин, Польшын, Румыниин, СССР-эй, США-гай, ФРГ-гэй, Франциин, Швециин худалдаа наймаанай ба эрдэм ухаанай эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд, мүн уласхоорондын хэдэ хэдэн эмхинүүд энэ заседанида хабаадаа.

Элшэ хүсэнэй, байгаалиин нөөсэ баялигуудые хэрэглэлгын, экономическа кооперации, эрдэм наука ба технологи, транспорт хүгжөөлгын, оршон тойронхи байгаалиие хамгаалгын hалбаринуудтахи асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэhэн байгаа.

ЛАГОМЕЯ. Эндэ Котонду хотодо совет номой выставкэ амжалтатайгаар үнгэрбэ. Совет номуудтай ороной хэдэн мянган ажалшад танилсаhан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Совет номуудай дэргэдэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ДАМАСК

Туhаламжадань үндэр сэгнэлтэ үгтэнэ

ТАСС

«Булимтаран эзэмдэгдэhэн газар нютагуудаа сүлөөлхын түлөө, Палестинын араб арадай үндэhэн эрхэнүүдые hэргээхын түлөө арабуудай хэhэн тэмсэлдэ манай ханинар — социалис оронууд ехэ дэмжэлгэ, туhаламжа үзүүлнэ», — гэжэ Сириин Араб социалис дэбжэлтэ гэдэг партиин генеральна секретариин орлогшо Абдалла Ахмар Алеппо провинциин олониитэтэй уулзалга дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ. Араб оронуудта социалис гүрэнүүдэй үзүүлhэн туhаламжада тэрэ үндэр сэгнэлтэ үгэбэ.

Хүршэ Араб гүрэнүүд тушаа эзэрхэг түримхэй политика бэелүүлхэеэ Израилиин болиходонь лэ Дүтын Зүүн зүгтэ амгалан байдал hэргээгдэхэ юм гээд Абдалла Ахмар тэмдэглээ.

ОТТАВА

США-гай харата ябуулганууд буруушаагдаа

ТАСС

hаяхан Дүтын Зүүн зүгтэ болоhон дайнай ябуулганuудай үедэ Израилие дэмжэхэ талаар США харата ябуулгануудые үүдхэhэн байна гээд Канадын «Ситизен» газетэ бэшэнэ. Энэнь НАТО-гой бүлэглэлэй эб эс таhалаа.

«Холбоото Штадууд бодомжогүй ябадал хэжэ, дайнай аюул hүжэрөөhэн байна. Тиин Европын гүрэнүүдые, мүн өөрыень нефтеэр хангалгада ехэ тойбо татаа гэжэ Европын олон хүнүүд тоолоно», — гээд тус газетэ тэмдэглэнэ. Союзнигуудтаа зүбшэнгүй Тель-Авивта Вашингтон сэрэгэй туhа хүргөө гэжэ «Ситизен» газетэ элирхэйлэн батална.

АРАДАЙ АРТИСТ

1947 ондо һэн ха. Буряадай хүгжэмтэ драмын театрта Намжил Балданогой бэшэһэн «Баян-Гол» гэжэ зүжэг табигдаба. Би тиихэдэ түрүүшынхиеэ театрта орожо, СССР-эй арадай артист Гомбо Цыденжаповай табиһан энэ зүжэг хаража, гайхахын ехээр гайхажа, одоол сэдьхэлээ ханажа гараа һэм. Энэ зүжэгтэ Найдан үбгэн лэ ехэтэ һайшаагдаа бэлэй. Жара тухай наһанай юрын лэ хүдөөгэй үбгэн энэ зүжэгтэ гол рольнуудай нэгэн байгаа. Дэгэлээ үмдөөд, газаашаа гарахаа ябатарнь, хажуудам ябаһан нүхэрни хадхажа:

— Тэрэ харыш, Аюшин Халматов хоёрые. Мүнөөхи Найдан үбгэнэйшни рольдо наадаһан Буянто Аюшин тэрэ наанань байна, — гэбэ. Ямар нэгэ магазинай сонходо табяатай манекен харандал хажуудань ошоод, арайл барижа үзэжэрхингүйгөөр нюур, шарайень, хубсаһыень шэнжэлэн харабаб. «Иимэ залуу хүн тиимэ ехэ наһатай үбгэнине яаһан бэрхээр наадаа гээшэб, тэрэ шодогор ямаан һахалынь хайшаа үгы болошобоб?» гэхэ мэтын олон тоото асуудал зосоомни, мэнэ һаяхан хүдөөһөө ерэһэн намайе хүлгүүлжэ байгаа бэлэй. Тэрэ гэһэнһээ хойшо театрһаа һалахаа болижо, Буянто Аюшинай наадаһан бүхы зүжэгүүдые харадаг болообоб. А. М. Горькиин «Егор Булычев болон бусадта» — Звонцовой, А. Кроной «Флодой офицертэ» — Соловцовой, Х. Намсараевай «Жаргалай түлхюуртэ» — Табита Малановай рольнуудта Аюшинай тон һайнаар, үнэншэмэ тодоор, бэлигтэйгээр наадахыень хараа һэм.

Баргажанай Дэрээн нютагһаа залуухан Буянто хүбүүн 1940 ондо ерэжэ, арадай инструментнүүдэй оркестртэ ороод, хуур дээрэ наадаа һэн. Тиигэжэ энэ ондо Москвада болоһон Буряадай искусство, литературын түрүүшын декадада хабаадалсаа. Эндэһээл залуу артистын замайнь харгы эхилнэ.

— Тэндэһээ ерээд лэ, хүгжэмтэ-драмын театрта ороо һэм. Эгээ түрүүшымни ехэ роль гэхэдэ, А. Корнейчугай «Дайнһаа ерэһэн солдат» гэжэ зүжэгтэ гайдамагуудай зонхилогшын роль байгаа. Түрүүшын хоёр-гурбан жэлдэ энэ тэрэ жэжэхэн рольнуудые намда үгэдэг һэн, — гэжэ Б. Аюшин хөөрэдэг.

Вуянто Григорьевич Аюшинай, арбан долоотой хүбүүнэй артистын харгыда ороһонһоо хойшо аяар гуша гаран жэл болошобо. Энэ үе соо театрай сценэ дээрэ хэды олон, ондо ондоо абаритай, һанал бодолтой хүнүүдэй ялас гэмэ образуудые харуулаа гээшэб!

Д-Р. Батожабайн «Дойбод сохилгодо» — мэхэтэй, хорон һанаатай холын бодолтой Улекчинов, Жамсо Тумуновай «Сэсэгмада» — хомхой хобдог Дамба баян, М. Горькиин «Дайсадта» — Яков Бардин, В. Шекспирэй «Хӭдэр басага номгоруулгада» — Грумио, Н. Дамдиновай «Илалтын дархашуулда» — Лайдабон, А. Островскиин «Олзотой тушаалда» — Юсов гэхэ мэтэһээ эхилээд, аяар ная гаран образуудые байгуулаа.

Бэрхээр, бэлигтэйгээр наадаг артист гэжэ алдаршахаһаа гадна, гүнзэгы удхатайгаар, харагшадай сэдьхэл хүдэлгэмэ зүжэгүүдые байгуулжа шададаг режиссёр гэжэ Буянто Аюшинине суг хүдэлдэг нүхэдынь сэгнэдэг юм. Тэрэнэй табиһан, Ярослав Галанай бэшэһэн «Алтан Бүргэд доро» гү, али Н. Балданогой «Агууехэ түүдэгэй дүлэн», Ж. Тумуновай «Сэсэгма», Ц. Шагжинай «Хабарай дуун», «Шүдхэртэй сүндүүг», «Галта джунгли», Д-Р. Батожабайн «Галта мүрэн», «Зүрхэнэй шарха», «Дойбод сохилго» гэхэ мэтэһээ эхилээд, дүшөөд шахуу зүжэгүүдые харагшад хоёр альганайнгаа хордошотор альгаа ташажа, наадаһан артистнуудта, зүжэг табиһан режиссёрто баяраа хүргэдэг байгаа.

Хэдэхэн жэлэй урда тээ Буряад драмын театрай сценэ дээрэ табигдаһан «Сэрэмпэл» гэжэ зүжэгые харагшад мартаагүй ёһотой. Х. Намсараевай «Үүрэй толон» гэжэ романай удхаар Буянто Аюшин инсценировко хэжэ, ехэ һайн зүжэг болгожо, өөрөө табяа бэлэй. Энэ зүжэгынь Барханай арадай театр һайнаар табижа, республикын харалгада хабаадалсаад, нэгэдэхи шатын дипломдо хүртөө һэн. Б. Аюшин Дэрээнэй, Барханай арадай театрнуудта ехэ туһа хүргэдэг, зүжэгүүдые табихадань ошожо туһалдаг, хүдэлдэг юм. Тиимэһээ Барханай арадай театр зоно соогоо түрүү һуури эзэлжэ, декабриин 18-һаа эхилжэ, арадай театрнуудай Москвада болохо Бүхэроссиин харалгада хабаадалсахань гээшэ.

Гушаад гаран жэл соо искусствын үргэн, хүндэ харгыгаар ябажа, буряад арадайнгаа искусствые хүгжөөхэ хэрэгтэ габьяатай байһанайнгаа түлөө Буянто Григорьевич Аюшин Буряадай АССР-эй арадай артистын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ энэ зун, түрэл Буряадайнгаа табин жэлэй ойн һайндэртэй дашарамдуулан хүртэнхэй.

Мүнөөнэй үе сагаар сэгнэхэдэ, эрэ хүнэй эгээл түгэлдэр, талархама дорюун табин наһандаа хүрэһэн Буянто Аюшинай талаан бэлиг түлэг дундаа хүгжэжэ ябана гэе. Саашадаа түрэл театрайнгаа сценэ дээрэ үшөөл эды шэнээн олон рольнуудта наадажа, шэхэнэй шэмэг, сэдьхэлэй баяр боломоор зүжэгүүдые табихань дамжаггүй.

Вл. ЛУБСАНОВ.

ОНДОО АЙМАГУУДААР АЙЛШАЛНА

Аймагай агитбригаданудай харалга Закаменск хотодо хоёр үдэрэй туршада боложо дүүрэбэ. Комсомолой райкомой болон аймгүйсэдкомой соёлой таһагай эмхидхэһэн энэ харалга нютагуудта хоёр һари соо үргэлжэлөө. Иигэжэ эгээл эрхим гэжэ шэлэгдэһэн табан агитбригада түгэсхэлэй харалгада хабаадалсаха болоһон байгаа бшуу. Эдэнэр хаанахи агитбригаданууд болоно гээшэб гэхэдэ, Закаменск хотын соёлой байшангай, Санагын, Мэлын, Харсаагай, Хамниин соёлой байшангуудай коллективүүд болоно.

Аймаг соогоо суурхаһан Санагын «Ажалай сууряан, аймагай түбэй «Кристалл» гэжэ нэрэтэй агитбригаданууд республиканска харалгын болоходо Культурын министерствын нэгэдэхи шатын диплом ба үнэтэ бэлэгүүдтэ хүртэһэн юм. Нютагай дунда һургуулиин багша А. Ж. Доноевой зохёоһон сценарияар һонирхолтой наада Санагын агитбригада табиһан байна. Түрэл совхозойнгоо түрүү малшад, таряашадай соло дуудаһан, ажалдаа хойрог залхуу хүнүүдые шүүмжэлһэн энэ зохёолые харагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа бэлэй. Соёлой байшангай уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ П. Г. Дылыков Санагын дунда һургуулиин түүхын багша, Д. Д. Базаров (хатар найруулан табигша), хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулиин багша Б. Л. Ринчинов (баяан дээрэ наадагша) гэгшэд агитбригадын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Аймагай түбэй соёлой байшангай «Кристалл» гэжэ агитбригада Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай мүндэлэн бии болоһон үдэрһөө эхилээд, мүнөөдэр хүрэтэрхи хүгжэлтэ тухай һонирхолтой сценари найруулан табиһан байна. Соёлой байшангай уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ С. В. Калиопи гэгшэ энэ сценарие зохёоһон.

Мүнөө «Кристалл» агитбригадын гэшүүд республикын аймагуудаар айлшалжа ябана. Хяагтын аймагаар ябажа дүүргээд, Кабанскын аймагай Селенгинскын ЦКК-да ерээд байнхай. Удангүй бэшэшье аймагуудай нютагуудаар айлшалха юм.

Ш. БАКШЕЕВ.

Захааминай аймаг.

«ЭХЫН НАНГИН ЗҮРХЭН»

Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрай коллектив Хальмагай драматург А. Г. Балакаевай «Эхын нангин зүрхэн» гэжэ зүжэгые улаан-үдынхидтэ харуулжа эхилбэ. Режиссёр Ц. Ц. Цыренжапов энэ зүжэгые найруулан табиһан, театрай уран зураааша В. В. Тевелев шэмэглэн гоёоһон байна.

Энэрхы дулаахан сэдьхэлтэй эхэ түрэһэн үриингөө зол жаргалай түлөө хододоо һанаагаа зобон тэмсэдэг, үхибүүнэйнгээ ажабайдалай энхэ һайхан байхые хүсэдэг гээшэ ааб даа. «Эхын нангин зүрхэн» энэ гүн удхатай темэдэ зорюулагдана. (Эхэ — Буряадай АССР-эй габьяата артистка Ц. У. Уладаева).

Һайн һайхан сэдьхэлтэй үнэн сэхэ хүнүүд хара һаналтантай хайрагүйгөөр тэмсэнэ. Мүн инаг дурые нюдэнэйнгөө сэсэгы мэтэ сахин хамгаалжа ябаһан эрэлхэг зоригтой эдир залуу Пурбо (артист М. Г. Елбонов), Минджя (артистка Д. Жапхандаева) гэгшэд хуби заяан тухай домоглон хөөрэгдэнэ.

К. МУНКУЕВ,
театрай артист.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Пурбо — артист М Елбонов, эхэ — Буряадай АССР-эй габьяата артистка Ц. У. Уладаева, 2. Хүгшэн — А. В. Нечкина, Минджя — артистка Д. Жапхандаева.

АВТОРАЙ фото.

ЭНЕЭДЭ ЭЛБЭГТЭЙ КОНЦЕРТ

ХЭРЭН. **(Телефоноор абтаба).** Аймагай соёлой ордондо лилипудуудай концерт болобо. Артист Владимир Петренко ород арадай дуунуудые хангюурдажа, сугларагшадай нэрьемэ альга ташалгаар үдэшэгдэнэ. Мария Шернина классическа этюдүүдые уян нугархайгаар гүйсэдхэһэн, концерт хүтэлбэрилэгшэ Николай Махайловский элдэб басни, шүлэг, энеэдэ элбэгтэй шог үгэнүүдые хэлэжэ, аймагай ажалшадые сэнгүүлһэн байна.

Эгээл һүүлдэнь Тамара Минина өөрынгөө һургаһан баабгай, һармагшан, нохойнуудаа ээлжээ ээлжээгээр ендэр дээрэ гаргажа, тэдэнэртээ һонирхолтой упражненинүүдые гүйсэдхүүлһэн байгаа. Мүн бэлиг шадабаритай артистнууд Владимир Петренко Тамара Шевцова хоёр илангаяа багашуулые ехэтэ һонирхуулаа. Тиихэдэ Марина Петренко нюдэ мэхэлхэ элдэб эльбэ харуулһан, баһал һайшаал магтаалда хүртэһэн байна.

Аймагай ажалшадта эдэнэр гурбан үдэрэй туршада үдэртөө гурба удаа концерт харуулаа.

Л. ТАПХАЕВ.
Түнхэн.

ЖУРНАЛИСТНУУДАЙ ХОЛБООНОЙ ПРАВЛЕНИИН ПЛЕНУ[М]

Улаан-Үдэдэ республикын Журналистнуудай холбоонэй правлениин ээлжээтэ пленум һая болобо.

«Литвагай ССР-тэ социалис мүрысөөнэй асуудалнуудые хэблэлдэ тунхаглалга тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые дүүргэхэ талаар журналистнуудай зорилго гэһэн Буряадай АССР-эй журналистнуудай холбооной правлениин түрүүлэгшэ, «Правда Бурятии» газетын редактор нүхэр И. К. Щекотогой элидхэл пленумдэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэбэ.

Зэдын аймагай «Зэдын үнэн» газетын редактор А. Б. Будажапов, республикын залуушуулай «Молодежь Бурятии» газетын редактор К. М. Баторов, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй телевидени болон радиогой коми[тетэй] түрүүлэгшын орлогшо О. Н. Бодонов, Кабанскын ай[магай] «Байкальские огни» газетын редактор В. С. Вегера, Ул[аан-] Үдын ЛВРЗ-дэ олон хэһэгээр хэблэгдэдэг «Локомотив» [газе]тын редактор В. П. Крылов, КПСС-эй Буряадай обкомой [про]паганда болон агитациин таһагые даагша М. М. Гаськов [пле]нум дээрэ үгэ хэлээ.

Хэблэлдэ социалис мүрысөөнэй асуудалнуудые тунхаг[лаха] хэрэг саашадань һайжаруулха талаар республикын жу[рна]листнуудай эмхинүүдэй тодорхой зорилгонуудые хараа[лһан] тогтоол пленум баталан абаа.

БАЯН ОЛЗОТОЙ БУСАНА

Октябрь һарын хуушаар эхилһэн агнууриин хаһа түлэг дундаа оронхой. Ахын аймагай зарим ангуушад — ажахынгаа үхэр малые холын фермэдэ үбэлжүүлхэ зуураа, сүлөөтэй саггаа агнуури хэдэг юм. Тэдэнэй нэгэн — «Коммунизм» колхозой һарлаг үхэрнүүдые адуулдаг Фёдор Бадмаевич Гаганов мэргэн ангуушан гэжэ алдаршанхай. Һаяхан тэрэ 130 хэрмэнэй, 10 һолонгын арһа тушааһан байна. Энэ нүхэр хабартаа 11 шоно алаа.

Мүн дүү хүбүүн — Түмэд Бадмаевич 100 хэрмэ, хоёр булганай арһа, хоёр бугын мяха гүрэндэ тушааһан байха юм. Амаралтада гараһан пенсионернүүд Д-Ц. П. Цыбденов, Л. Ш. Машаев гэгшэд 150—150 хэрмэнэй арһа тушааба.

К. ТУЛУЕВ,
«Малшан» газетын редактор.

ХАБ ЗАГАҺАН ШЭНЖЭЛЭГДЭБЭ

Номин тунгалаг уһатай Байгал далай соо үдэдэг хаб загаһа шэнжэлхэ зорилготойгоор эрдэм-шэнжэлгын хүдэлмэрилэгшэд «Обручев» гэжэ катераар аян замдаа мордобо. Шэнжэлэгшэдэй тус экспедициие биологиин эрдэмэй кандидат В. Д. Пастухов хүтэлбэрилнэ. СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин таһагай лимнологическа институдай [эрдэм шэнжэлгэ] мэрилэгшэд Байгал дала[йн хаб] загаһые шэнжэлхэ зори[лготой.] бордог бэ, хаана, олоороо [үүдхэ]ладаг газарһаа эдэнэрые [ба]бэрилэн барижа, хэр зэрг[э] шордог бэ, хаана, олоороо [үүдх]ладаг бэ гэжэ эдэнэр һо[нирхо]но. Эрдэмтэдэй хаб загаһ[ан шэнжэ]рихадань нютагай анг[уушад ха]горитойхон туһаламжа [үзүүлэ]нэ. Хильмэн хушуун хады[н] шондо ажамирдаг 300 толгой хаб загаһа эдэнэ[р ба]рижа, тусгаар шэнжэлгэ[дэ]...

О. КЕДРО[В]

ҮШӨӨ НЭГЭ «ОРБИТА» СТАНЦИ...

Агаарай хэлхээ холбооной саг үргэлжэ һайжаржа байһанай ашаар, радио, телевизионно станцинуудай тоо һүүлэй жэлнүүдтэ орон соомнай улам олошорно.

Техническэ шэнэ шэнэ хэрэгсэлнүүдые ашаглан, хэлхээ холбоое, радио, телевизионно дамжуулгануудые саашадань улам һайжаруулха шухала гэжэ партиин XXIV съездын директивэнүүд дотор хэлэгдэнхэй. Манай ороной бүхы газар дээрэ телевизионно дамжуулганууд найдамтай һайнаар хэгдэхэ ёһотой гэжэ съездын шиидхэбэринүүд дотор заагдаһан байгаа.

Замбуулин соогуурхи хэлхээ холбоое һайжаруулһан ушар телевизионно дамжуулгануудые дам саашадань нарижуулгада туйлай ехэ удха шанартай байһан юм. «Молни-1», «Молни-2» гэдэг хэмэл одонуудые хэрэглэдэг боложо, телевизионно дамжуулгануудые хэдэг болоһоной ашаар түбэй телевидениин программые ороноймнай хүнүүд хараха аргатай.

Тогтууритай һайнаар ажаллажа, һайн гэрэл зурагуудые харуулдаг болоһон «Орбита» станцинууд орон соомнай жэл ерэхэ бүри олошорно. Жэшээнь, һүүлэй үедэ Амурска областиин Зея, Тюменскэ областиин Урот хотонуудта, Советская Гавань, Охотск, Сахалинай Оха хотонуудта, Яхадай АССР-эй Анадырь, Усть-Нера гэжэ хотонуудта. Эрхүүгэй областиин Бодайбо хотодо, мүн бусадшье газарнуудта «Орбита» хүдэлжэ байна.

Арба гаран жэлэй саада тээ манай республикада харуулагдажа эхилһэн телевизионно дамжуулгануудай хилэнь жэл ерэхэ бүри үргэдэнэ. Улаан-Үдэ хотодо түхеэрэгдэһэн «Орбита» станциие тойрон республикын олохон аймагуудта хэдэн жэжэ станци—ретрансляционно станцинууд тодхогдоод муу бэшээр ажаллажа байна. Тэдээнэй тоодо Хориин, Хэжэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, Сэлэнгын, Кабанскын, аймагуудта тодхогдоһон ретрансляционно станцинуудые нэрлэмээр. Сэлэнгын аймагай Гусиноозерск хотын хажууда баригдаһан ретрансляционно станциһаа гадна, Карл Марксын мэрэмжэтэ колхозой гол бууса—Ташар тосхоной хажууда үшөө нэгэ ретрансляционно станци баригдаад, хэдыдэхи жэлээ муу бэшээр ажаллана. Гадна республикын холын аймагуудай нэгэн болохо Закаменск хотын ажалшадай заримаиинь (һайн дуратан) Эрхүү хотоһоо сэхэ телевизионно дамжуулгануудые хараха аргатай болонхой.

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай республикын ажалшад телевизионно юрын хара, сагаан үнгэтэй дамжуулгануудые Москваһаа харахаһаа гадна, үнгэтэ дамжуулгануудые харадаг болоһон байна. Байн байтараа үнгэтэ дамжуулгануудай программа улам бүри үргэдхэгдэхөөр хараалагдана.

Манай республикада телевизионно дамжуулгануудай хилэ үргэдхэхэ талаар һүүлэй үедэ ехэ ажал хэгдэһэн байна. Энэ жэлэй ноябриин 2-то Хяагта хотодо үшөө нэгэ «Орбита» станци баригдажа тушаагдаад, хүдэлжэ эхилбэ. Станциин тушаагдахын урда тээ гүрэнэй комисси Хяагта хото ошожо, шанарыень шалган хараа. Буряадай АССР-эй хэлхээ холбооной үйлэдбэриин-техническэ управлениин главна инженер—гүрэнэй комиссиин түрүүлэгшэ Д. Д. Дашинимаев түрүүтэй гүрэнэй комисси Хяагта хотодо баригдаһан «Орбита» станцида һайн сэгнэлтэ үгөө.

Хяагта хотын ажалшад, мүн дүтэ шадарай тосхонуудта ажаһуудаг хүн зон Агууехэ Октябриин социалис революциин 56 жэлэй ойн урда тээ оронойнгоо ниислэл хото — Москваһаа телевизионно дамжуулгануудые хараха аргатай болоо. Хяагтын аймагай ажалшад мүнөө дээрээ Улаан-Үдэ хотоһоо сэхэ телевизионно дамжуулга хараха аргагүй, харин Москваһаа сэхэ дамжуулгануудые хараха аргатай болонхой. Республика соогоо болоһон һүүлшын һонин тухай телевизионно дамжуулгануудые Улаан-Үдэ хотоһоо харадаг б[олохо] хо асуудал байн бай[тараа] шиидхэгдэжэ болохо. Х[яагта] хотодо «Орбита» стан[ци] хүдэлжэ эхилһэнтэй д[аша]рамдуулан иимэ станци[нуу]дай тоо орон соомнай [...] хүрэтэрөө олошороо. [...] байтараа иимэ станци[...] 70 хүрэтэрөө олошорхо [...]

Замбуулинһаа теле[визи]онно дамжуулгануудые [абажа] тараахаар Хяагта [хото]до түхеэрэгдэһэн «Орби[та»] станци республика соох[и ...]ёрдохи станци болоно.

Мүнөө үедэ шэнэ [стан]циин инженерно-техни[ческэ] хүдэлмэрилэгшэд булта [...]ридхэгдөө. Тэдээнэй о[...]хинь Улаан-Үдын хэлхээ[хол]бооной электротехни[...] дүүргэнхэй.

Б. ЦЫРЕНДОНДОКОВ,
радиотелевизионно дам[]жуулгануудые хэд[...] станциин главна инженер, СССР-эй хэлхээ холбоон[ой] мастер.

ХАЛТАР ҮНЭГЭДЭЙ ФЕРМЭД[Э]

Аймагай Окуневско ангай фермын коллектив байгша ониие баян олзотойгоор үдэшэжэ эхилбэ. Мүнөө эндэ 300 толгой, тэрэ тоодо 240 эмэ халтар хара үнэгэн тоологдоно. Фермын хүдэлмэришэд Папчина, Колмакова гэгшэд ан бүриһөө олон гүлгэ абажа, хараалһан түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байна. Фермэ бүхыдөө түсэбэй ёһоор 1728 гүлгэ абаха байһан һаа, тэрэнээ 2.049 толгойдо хүргэһэн байгаа. Дундаа зэргээр нэгэ эмэ үнэгэнһөө 8,5 толгой гүлгэн абтажа, хараалагдаһан түсэбынь үлүүлэгдэбэ ха юм. Гүрэндэ 2.000 үнэгэнэй арһан тушаагдаха түсэбтэй юм. Эдэ үдэрнүү[дтэ] тус фермын үнэгэд үүсэл[хэ]жэ эхилбэ.

— Үсхэбэрилдэг ангу[у]үбэлэй шэмэрүүн хүйт[эн] дааруулангүй үнгэргэхын [тu]ла байра байдалыень эртэ [...]марһаа сүм заһабарилһан [бай]гаабди. Мүнөө нуур сөөрэ[...]дые губшажа. 358 центнер [...]гаһа баринхайбди. Тэдэнэй [...]томонуудыень ажалшадта [...] маалагдахаар райподо ту[шаа]һан, жэжэнүүдыень ферм[...]гээ амбаарта оруулан[хай] — гэжэ фермые даагша А. Чарущенко хөөрэнэ.

А. ЦЫРЕНОВ.

Баунтын аймаг.

БААТАРШАЛГАДА ЗОРИГЖУУЛДАГ ҺЭН

МУХАР-ШЭБЭР. **(Манай корр.).** Аймагай пионернүүдэй ордондо революционно дуунуудта зорюулагдаһан «Эсэгэнэрэймнай дууладаг дуунууд» гэһэн хоор эмхидхэгдэбэ. Тус дуун 40 һурагшадһаа бүридэһэн хоор ханхинаса хангюурдажа, сугларагшадай нэрьемэ альга ташалгаар үдэшэгдэбэ.

Граждан болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнуудай үедэ дуулагдадаг дуунуудай үгэнүүдые, хүгжэмыень хэн бэшээб, ямар артистнууд дууладаг байгааб гэжэ концерт хүтэлбэрилэгшэ тобшохон оролто үгэ хэлэжэ, үгөө. Мухар-Шэбэрэй аймагай түрүүшын пионер ябаһан, мүнөө пенсидэ гараһан В. Р. Асеева, 30-аад онуудай үеэр Ленинградһаа хүдөө ажахые хүгжөөлсэхөөр ерэһэн 25 мянгатанай нэгэн В. П. Александров, граждан дайнда хабаадалсаһан, милициин захасай майор В. Л. Бодрых гэгшэд эндэ бии байба.

Граждан болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ дуулагдадаг дуу шагнахадаа, шэнэ баатаршалга тээшэ зоридог һэмди гэжэ эндэ сугларагшад залуу үетэндөө хөөрэжэ үгэһэн, тэдэнэртээ баяр баясхалан хүргэһэн байна.

ХАРГЫ ХАЛТИРУУХАЙ...

Мүнөө үедэ городой гудамжануудта, харгынуудта мүльһэн хүрэжэ, халтируухай, аюул ехэтэй болонхои. Тиимэһээ эгээл иимэ үедэ жолоошодой харюусалга ехэ, тон һэримжэтэй ябаха ёһотой бологдоно бшуу. Гэбэшье зарим жолоошод энээнине хэрэгсээнэгүй, архишье уугаад харгыда гараһан ушар тохёолдоно. Энээнине баталһан нэгэ жэшээ дурдая.

Барилгын управлениин жолоошон Глебченко Ф. гэгшэ жолоошоной үнэмшэлгэгүйгөөр машинада һуужа, харгыда гараһан байгаа. Хүдэлмэриин үдэр дүүрэхэ дүтэлжэ байба. Архи ууһан Глебченко машинаяа гараж тээшэ залаба.

Хүнүүд, байшан гэрнүүд, хашаа хорёонууд нюдэнэйнь урдуур жэрэгэд гээд лэ үнгэрнэ. Медицинскэ үйлсөөр баруулжаа годиржо. Больнична үйлсэдэ оробо. Гэнтэ машинань байшаба. Юун болооб? Гэнэ оһол гү? Тэрэнэй машина автокрантай мүргэлдэшэбэ ха юм. Гэбэшье барраг, ээллэбэ. Илангаяа гөөдэ машинын жолоошо архи уунгүй һэрижэ һэргэг ябаһанай ашаар, аюул зайсуулагдаа.

— Шэдэһэн шулуун ш[а]геэр машинын шуумай[гаар] ябахые харахадаа хар[...] хажуу далан тээшэ ма[ши]наяа залаха баатай боло[о], — гэжэ автохранай жол[оо]шон В. Б. Садовников та[й]барилан хөөрэнэ. Иигэжэ [...] нүхэр өөрынгөөшье, Глебче[н]кыншье ами наһа абар[аа] бшуу.

Жолоошон Глебченк[о] үнэмшэлгэгүйгөөр маши[на]да һууха мүртөө, [хү]дэлмэриин үедэ юундэ а[рхи] ууһан тушаа барилгын [уп]равлениин хүтэлбэрилэг[шэ] харюусаха болоно.

Г. ТОЛОКНОВА,
ГАИ-гай инструктор.

ГОСТИНИЦА БАРИГДАХАНЬ

Һүүлэй жэлнүүдтэ аймагай түб Закаменск хотодо соёлой, ажаһуудалай байшангууд, байрын гэрнүүд олоор баригдажа, ашаглалгада оруулагдана. Мүнөөшье шэнэ барилганууд бодхоогдожо байһаар.

Городой гол гудамжа болохо Ленинэй үйлсэдэ шэнэ байшангай һуури һаяхан табигдаба. Тэрэнэй нэгэдэхи дабхарта ресторан нээгдэхээр хараалагдана. Хоёрдохи, гурбадахи дабхарнуудынь гостиница болохо юм. Тэндэнь дүн хамта 54 номер байхаар түсэблэгдэнхэй.

Шэнэ гостиницын барилга дээрэ Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай капитальна барилгын управлениин хүдэлмэришэд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа байна.

Манай корр.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: Хани ёһоной албанай хэрэгээр КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй Индидэ ошоод байһан тухай материалнууд. «Республикын нэгэ үдэр» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда: Республикын промышленностиин, транспортын ба хэлхээ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэһээ.

Гурбадахи хуудаһанда: Хани ёһоной албанай хэрэгээр КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй Индидэ ошоод байһан тухай материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Элдэб һонин. АПН-эй материалнууд. Хилын саанаһаа.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
«Орбита» харуулна:

13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — Һурагшадта — «Будильнигай» программада «ЗИЛ» заводой соёлой байшангай үхибүүдэй хатарай ансамблиин концерт харуулагдаха. 13.40 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!» 14.10 — «Хүгжэмтэ киоск». 14.40 — Һурагшадта — «Ребята с нашего двора» — телевизионно олон серитэй зүжэг. 3-дахи ушар. 15.20 — **Үнгэтэ телевидени.** «Киногоор аяншалагшадай клуб». 16.20 — 16.30 — Забһарлалга. 16.30 — **Үнгэтэ телевидени.** «Атомик» — мультфильм. 16.40 — «Уласхоорондын панорама. 17.10 — «Урданай танил» — уран һайханай фильм. 18.30 — Уһанай полоор СССР-эй кубогай түлөө мүрысөөн. Түгэсхэлэй наадан. 19.00 — Время» — мэдээсэлэй программа. 19.45 — **Үнгэтэ телевидени.** «13 стульев» — телевизионно шэнэ зүжэгүүдэй театр.

Улаан-Үдэ харуулна:

21.00 — Улаан-Үдын П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин һурагшанарай концерт.

«Орбита» харуулна:

22.30 — СССР-эй арадай артист М. И. Царев уншана. 23.10 — «Нүхэр дуун». 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА
Улаан-Үдэ харуулна:

18.30 — «Зимородок» — уран һайханай фильм. 19.50 — Концерт.

ПОНЕДЕЛНИК,
декабриин 30.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
Улаан-Үдэ харуулна:

19.00 — Дамжуулгын программа. 19.05 — Телепанорама. (буряадаар) 19.20 — Уран зохёол тухай дамжуулга. 20.00 — «Болзороо уридшалхада — 500 миллион нэмэлтэ болоно» — Свердловскиин телевидениин документальна фильм. 20.25 — «Уласхоорондын шэнжэлэл». 20.45 — Концерт. 21.15 — Түрэлхидтэ зорюулагдаһан хөөрэлдөөн. 21.35 — Соносхолнууд. 21.40 — «Порыв» — уран һайханай фильм.

«СПОРТЛОТОГОЙ, «Спортлото-2-ой» ноябриин 30-да Калининград хотодо үнгэргэгдэһэн ээлжээтэ тиражай дүнгүүд иимэ:

«Спортлото» — 1 (авиаспорт), 10 (буер), **32** (уһа руу һүрэлгэ), **36** (слалом), **39** (самбо), **49** (даам);

«Спортлото-2» — **5** (бадминтон), **7** (биатлон), **12** (уһанай-моторно спорт), **22** (коньки), **32** (уһа руу һүрэлгэ), **40** (туризм). (ТАСС).

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефону[д]

г. Улан-Удэ, ул. Ле[ни]на 35. Телефоны: редакт[о]ра — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат — 66-7[...] отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйст[ва] — 64-36, 63-86, пропаган[ды] и агитации — 56-23, пр[о]мышленности и строител[ь]ства — 61-35, советско[го] строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информаци[и] — 34-05, общественная прие[м]ная — 56-62, машинное б[ю]ро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.